

EL POU DE LA GALLINA

Núm. 370

elpou.cat | 4€ | desembre 2020

REVISTA MANRESANA
D'INFORMACIÓ I OPINIÓ

+
L'entrevista a
Susanna Ayala,
artista

TAMBÉ HAN FET HISTÒRIA

Premi Séquia

2021

Avui, com
al segle XIV,
l'actitud marca
la diferència

El PREMI SÉQUIA als hereus de l'esperit dels manresans del segle XIV **reconeix anualment persones i institucions vinculades a la Ciutat que destaquin per la seva actitud compromesa amb el benestar col·lectiu i per la seva capacitat per sobreposar-se davant de l'adversitat.**

En definitiva, que visquin i hagin fet propi l'esperit que va permetre la construcció de la Séquia.

Sense ser un requisit indispensable es valoraran de manera especial les candidatures que contribueixin a posar de relleu el treball i les actituds de persones o institucions que actuen des de l'anonimat i/o que són poc conegudes.

El reconeixement pretén ajudar a visibilitzar iniciatives que fan de Manresa i la seva àrea d'influència un lloc millor on viure.

El premi té dues categories:

- PREMI SÉQUIA a persones físiques
 - PREMI SÉQUIA a institucions, col·lectius, empreses o grups.
- Les associacions, institucions i empreses manresanes poden presentar candidatures al premi, tant en la modalitat individual com col·lectiva, abans del 31 de desembre de 2020.

Més informació i presentació de candidatures:

Fundació Universitària del Bages
Av. Universitària, 4-6, 08242 Manresa
T. 93 877 41 79
www.umanresa.cat/premi-sequia
festesdelallum@umanresa.cat

UMANRESA
UNIVERSITAT DE VIC
UNIVERSITAT CENTRAL
DE CATALUNYA

Mainstream d'altres temps

En el món d'abans –d'abans d'internet– costava estirar el fil per trobar vides o obres singulars. No és pas que ara la xarxa ens permeti rastrejar a fons qualsevol habitant del planeta –en tot cas a aquells que hi accedim sense interessos espuris–, però és més fàcil trobar-hi perquisicions sense haver-nos de desplaçar, capbussar-nos en arxius i registres o desenvolupar el que, en ciències socials, es diu treball de camp. Amb tot, malgrat que els romàntics de la galàxia Gutenberg asseveren que el paper queda... no hi queda pas tot. Ja fa dècades que es dona per descomptat que els cronistes del passat no solen ser objectius i bona part de la informació és parcial, edulcorada o, el que és pitjor, volgutament esbiaixada per satisfer el poderós o el mecenes de torn. Per tant, milers de pintures, escultures o obres literàries no glossen els fets i, especialment, els protagonistes amb certa objectivitat. Només la transmissió oral, els retrats de crònica social i la memòria d'aquells que van viure en altres temps esmenen la plana de l'oficialitat. Sigui com sigui, el que queda clar és que no es pot oblidar allò que no s'ha retratat mai o el que, per a la majoria de persones, és com si no hagués existit. L'apartat artístic no n'és una excepció, amb múltiples i coneguts exemples com Vincent van Gogh, al qual la pintura, sobretot, li servia de teràpia; Franz Schubert, mort als 31 anys sense cap consideració per part dels contemporanis Bach i Beethoven, o la poetessa nord-americana Emily Dickinson, de tarannà hermètic, que, fins després de traspasar, no va tenir rellevància literària.

En aquest número, el **Pou** no fa pas una investigació que permeti treure a la llum obres de persones del tot desconegudes. Sí, però, que hi ha hagut l'interès per gratar en el passat i (re)descobrir el paper d'una colla de manresans i manresanes que, al seu dia, van revelar-se com a talents o posseïdors d'una innegable potencialitat intel·lectual o artística i que el pas del temps ha anat diluint. En alguns casos, com en el cas de Schubert, a causa d'una mort primerenca o sobtada i, en d'altres, per una voluntat pròpia d'apartar-se del focus. Un focus que, avui, per l'efecte multiplicador de les xarxes pot esdevenir una arma de doble tall: una catapulta o el principi del final. Al cap i a la fi, si l'objectiu de l'art és el de transcendir més enllà del creador, el moment, l'embolcall o la fama haurien de ser elements accessoris. Però l'art, sense mercat, ni que sigui una única persona que el contempli, el gaudeixi i l'inspirei sembla malaguanyat. El valor de les obres augmenta si, sense gaire màrqueting, es converteixen en referents, encara que els autors deixin d'estar de moda o, simplement, s'esvaeixin. La comparació entre l'abans i l'ara torna a ser recurrent. Si avui les expressions artístiques es poden *viralitzar*, en etapes pretèrites la repercussió era molt més complicada. Anàlogament, arribar al públic fins fa poc més de dues dècades suposava una odissea... Ara, amb la connectivitat i les creixents possibilitats de la virtualitat, les barreres han desaparegut. L'oblit, amb petja digital, és més complex perquè la tendència dins del món globalitzat és potentíssima. Aquest mes subratllem el *mainstream* d'altres temps per recuperar-lo o qui sap si per convertir-lo també en tendència.

Ja tenim el calendari del 2021

Com cada any, en aquesta revista de desembre trobareu encartat el Calendari del Pou per a l'any vinent, dissenyat per Blau Estudi d'Art, amb il·lustracions d'Omar Cárdenas, Narcís Gómez, Maria Assumpció Piquer i Maria Picassó.

Els lectors i subscriptors que en vulguin més exemplars poden adreçar-se a la redacció de la publicació.

Jaume Gubianas publica 'A taula!'

El passat mes de novembre va sortir publicat per Cossetània Edicions el llibre de cuina per a nens titulat *A taula!*, amb text i il·lustracions de Jaume Gubianas, col·laborador habitual de la revista (i aquest mes, autor la portada). És un àlbum

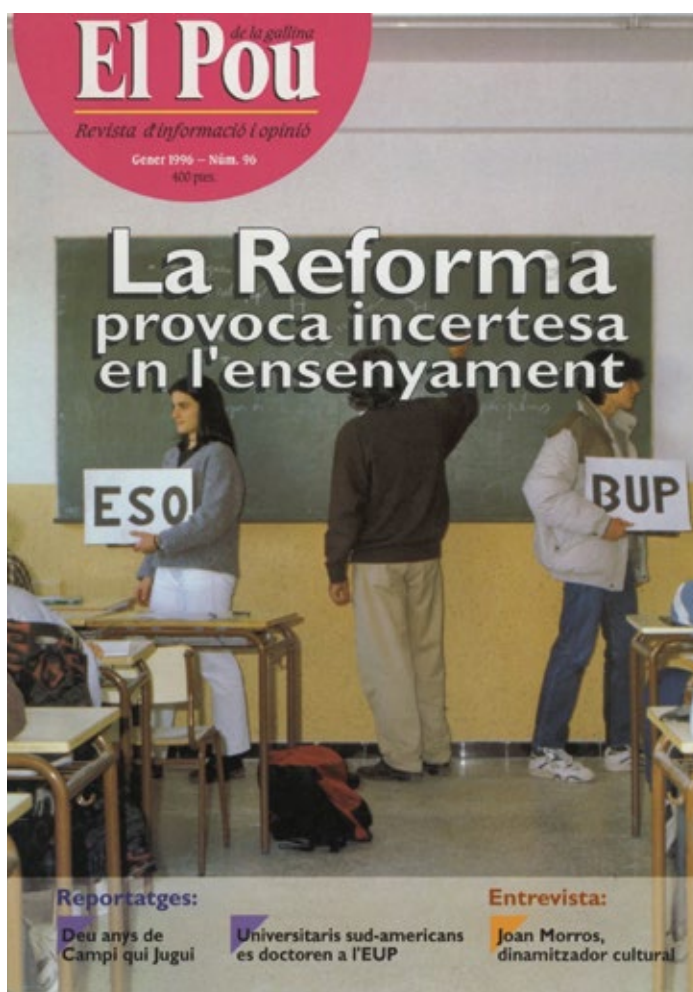

infantil amb moltes il·lustracions i hi surten explicats deu dels plats més populars de la cuina catalana, de manera didàctica, els passos per elaborar-los, la història que hi ha al darrere de cada recepta, com han arribat fins a nosaltres i com, mitjançant l'art de la cuina, s'explica com som els catalans.

Joan Segon, passió per la imatge

Fins al 6 de gener es pot visitar al Centre Cultural el Casino un molt bon recull de les obres fotogràfiques de Joan Segon, que durant molts anys va col·laborar amb textos i fotografies en la nostra revista. És una exposició organitzada amb Quaderns de Taller i Foto Art Manresa i vol ser un reconeixement i un record al seu treball artístic i a l'home implicat en la vida social de Manresa (més informació a la pàgina de *Propostes*, de l'apartat de cultura de la revista).

fa 25 anys

La reforma educativa inquietava

En el reportatge central de la revista de gener de 1996, *La Reforma provoca incertesa en l'ensenyament*, elaborat per Lluís Cuberes, s'analitzava el procés d'implantació de l'Ensenyament Secundari Obligatori (ESO), que suscitava discrepàncies ideològiques i incerteses estructurals. Transcorregut el primer trimestre del segon curs de la Reforma, hi havia un debat encès entre ensenyants, pares i alumnes. En parlaven Toni Llobet, coordinador d'ESO a l'institut Lluís de Peguera, Ignasi Puig, professor i un dels pares de la Reforma a Manresa, Jordi Tomàs, catedràtic, i Daniel Díaz, professor d'història, també del mateix centre; Constantí Mas, Josep Morral i Teresa Torra, director, coordinador de 3r d'ESO i professora del Pius Font i Quer, respectivament, i Ramon Raluy, director de l'institut Lacetània.

El Galliner es presentava en públic

El dia 24 de desembre, l'associació cultural El Galliner es presentava amb una jornada de portes obertes al teatre Kursaal, per fer reviure el vell equipament. Es posaven el llistó ben alt: dinamitzar la programació teatral i recuperar el teatre el 2006. El dia 3, 600 persones s'havien concentrat a la Font dels Capellans per exigir que s'aclarís l'assassinat de la jove Joana Garrucho. El dia 15 moria l'actriu manresana Maria Matilde Almendros, als 73 anys. El dia 17, Cineclub Manresa celebrava el centenari del cinema a la Sala Ciutat projectant la pel·lícula *Nosferatu*, amb música en directe de Jordi Sabartés i orquestra. I el dia 22, l'alcalde Valls inaugurava la desena edició del Campi qui Jugui, dedicada a la Mediterrània.

**Al seu servei
des de 1981**

**Assessorament
Jurídic**

Dret agrari / Urbanisme
Herències / Matrimonial
Civil / Mercantil / Circulació
Penal / Laboral / Fiscal
Internet / Dret administratiu

**Gestió
immobiliària**

**T'ofeguen els préstecs, targetes de crèdits?
Lluita per la teva SEGONA OPORTUNITAT i
allibera't dels deutes.**

A BUFET MATAMALA, advocats, et podem ajudar. No esperis més. Molts dels nostres clients ja ho han aconseguit.

COMENÇAR DE NOU SENSE DEUTES ÉS POSSIBLE

Informa't al 93.872.35.67. Posarem la nostra experiència al teu servei.
www.bufetmatamala.cat

L'opinió del lector

Tala de bosc a Cal Gallifa

Després dels molts correus que hem rebut a l'entitat informant de la tala de roures i alzines que s'està duen a terme des de fa uns dies a l'entorn de la Noguera i la riera de Rajadell, us informem que:

1. L'empresa contractada per la propietat ha efectuat una tala desmesurada de roures i alzines i altres espècies, algunes de gran port, de les franges de bosc de ribera que voregen els camps de la Teula i del Forn, en zona de domini públic hidràulic.

2. El camí de l'Itinerari de la riera de Rajadell i el de Natura i Modernisme ha quedat arrasat en el tram del camp de la Teula.

3. No podem entendre el motiu de la tala d'arbres centenaris, si no és pel guany que comporta la venda de la fusta de roure i alzina per part de l'empresa.

4. Hem demanat a la propietat que aturi l'execució del Pla Forestal que imaginem redactat. No creiem que l'ACA tingui constància d'aquesta actuació, a pocs metres de la llera de la riera.

5. Hem informat d'aquesta actuació a agents rurals, a l'ACA i al Centre de Propietat Forestal (CPF).

6. Estem fent tot el que està a les nostres mans perquè s'aturi la tala.

Meandre

Sobre els llums de Nadal

Aquests dies s'han posat llums de Nadal. Enguany, al davant de l'església de Crist Rei s'hi ha posat un arbre de plàstic amb llums blaves. La capçada de l'arbre queda escapçada com si li faltés la part de dalt, dona la imatge d'un arbre desfigurat. L'aspecte pitjor de l'arbre és que els llums blaus no es posen bé a la vista, a més que els dies freds d'hivern fan més sensació de fredor. Acabo de manifestar una sensació molt personal, però ho he comentat amb l@s mevs amigu@s i algun@s també els tenen la mateixa sensació. Els de la companyia instal·ladora podrien haver posat llums d'un color menys fred.

Cristina Balaguer

caçats a la xarxa

16 de novembre. TV3 @tv3cat

A Manresa, els veïns d'una trentena de comunitats denuncien l'estafa d'una immobiliària que gestiona pisos. Des de fa molt de temps es queda les quotes de les comunitats, les pagues per la compravenda de pisos i els diners dels rebuts d'assegurances.

La crònica per a TV3 de Núria Bacardit i Ferran Prat mostrava l'entrada de la Immobiliària Cifa, al carrer de Barcelona, tancada i amb el correu amuntegat a l'entrada, sota la porta. Comunitats de veïns del carrer Tarragona, Mossèn Serapi Ferrer i Alfons XII, entre altres, apareixien sense testimonis. A part d'escurar els comptes bancaris, la principal damnificada és una senyora que volia vendre la casa mitjançant la immobiliària. Uns compradors havien pagat 15.000 euros de paga i senyal. Uns diners que també han desaparegut.

24 de novembre. Òmnium Bages-Moianès @OmniumBages

el 2013 a la Marxa de Torxes de Manresa.DEP

Amb la Plaça Major ben plena, va sostenir el seu discurs escrit amb empena i va adreçar-se al públic amb força i contundència. Havent acabat, la Carulla va pujar al cotxe aparcats sota la porxada de l'ajuntament i, mitjançant el passadís que li va obrir el públic, va marxar com una autèntica diva i dama de l'escena catalana.

EL POU DE LA GALLINA

Número 370 - Desembre 2020

De mes a mes 8

Favets...

Josep M. Oliva / Jordi Sardans 10

...i tremendos

Montse Rosell 11

Maria Pey

La vida que passa sobre la pell 12

En tot teixit social hi ha persones significatives, sovint massa oblidades 14

Abdellah Anhari. Marroc 28

Les fonts del Cardener 30

Ocells i espies 32

L'Entrevista a Susanna Ayala 34

Quadern obert 41

Innocent incertesa 42

Mural sobre

Guillem Agulló (2005) 45

Propostes 46

Casa Alter 47

Fanal de cua

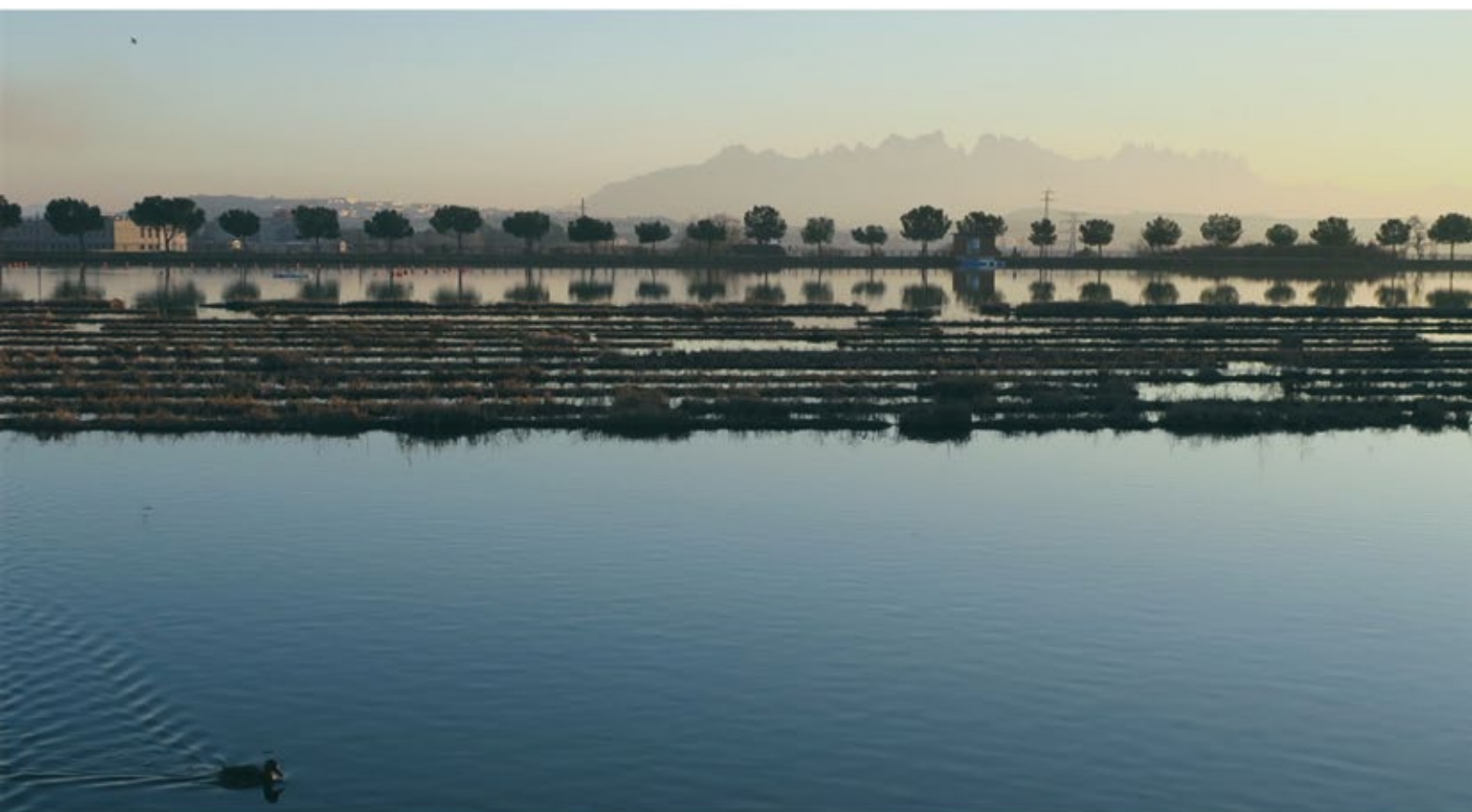
L. Capdevila / E. Tomasa 48

el Cul del Pou 49

AIGÜES MANRESA
GESTIÓ PÚBLICA DE L'AIGUA

Nova imatge, el servei de sempre

ATENCIÓ AL PÚBLIC

Plaça del Salt, 1 baixos

08241 Manresa

☎ 93 872 55 22

🐦 @aiguesmanresa

www.aiguesmanresa.cat

Joviat demana ser centre públic

3 de novembre. L'escola Joviat comunica que ha iniciat els tràmits per demanar a la Generalitat passar a ser un centre públic, segons informa en una carta a les famílies. La decisió afectaria infantil, primària i ESO.

Anjo Valentí relleva Felip González al PSC

4 de novembre. L'assemblea de l'Agrupació local del PSC elegix el polític Anjo Valentí per liderar l'executiva del partit a Manresa, en substitució de Felip González, que continua com a portaveu del grup municipal.

Massegú, nou delegat de Presidència

6 de novembre. Antoni Masegú, cap de Junts per Catalunya al Bages i fins ara portaveu de Junts per Manresa a l'Ajuntament, és nomenat director dels serveis territorials de Presidència a la Catalunya Central, en substitució d'Ivet Castaño.

La FUB i la Politècnica creixen

10 de novembre. L'Escola Politècnica de Manresa (UPC) comença el curs amb gairebé un 10% més d'alumnes (270) en els graus d'enginyeria. La FUB, d'altra banda, supera per primera vegada els 1.800 estudiants, amb un augment del 4% d'alumnes nous.

Memoria.cat recupera dues activistes manresanes

10 de novembre. A partir d'un treball de recerca de Conxita Parcerisas, Memoria.cat penja a la xarxa les biografies de les activistes manresanes Antonieta Feliu Miró (1896-1962) i Anna Solà Sardans (1918-2004).

Arriba el pic de la segona onada de covid

10 de novembre. Mentre el nombre d'hospitalitzats per covid-19 a Sant Joan de Déu i Sant Andreu passa de 69 a 129, el nombre de defuncions arriba a 261 i la ciutat supera la barrera dels 3.000 casos confirmats. A partir de la segona quinzena, la velocitat de transmissió baixa per sota d'1 i el dia 23 comença la reobertura de restaurants i actes culturals.

Presenten el projecte d'un bloc d'habitatges cooperatiu

13 de novembre. La cooperativa La Raval presenta el projecte arquitectònic per construir un edifici amb 18 habitatges, amb una inversió d'uns 2 milions d'euros, en un solar municipal de la plaça i el carrer Hospital que l'Ajuntament ha cedit durant 75 anys.

Ja som 78.269 manresans

19 de novembre. El ple municipal fa pública la revisió del padró, que situa en 78.269 el nombre d'habitants a la ciutat el dia 1 de gener de 2020, amb un increment de 526 en relació amb el 2019.

P

Redacció, administració, publicitat i subscripcions:
Associació cultural El Pou de la gallina
President: Jaume Puig
Vicepresident: Jordi Sardans
Secretària: Lourdes Muñoz
Tresorer: Francesc García
Vocals: Joan Badia, Joan Cals, Carles Claret, Ramon Fontdevila, Josep Maria Mata, Lluís Matamala, Josep R. Mora, Montse Rosell, Teresa Torra i Joan Vilamala.

Carrer Sobrerroca 26, 1r 1a
Apartat de Correus 1
08240 - Manresa
Telèfon: 93 872 50 18
www.elpou.cat
elpou@elpou.cat

**Membre de l'Associació
Catalana de la Premsa Comarcal
Premi Tasis Torrent 1991**

Coordinador: Jordi Sardans
Cap de redacció: Carles Claret
Redacció: Sílvia Berengueras, Marta Cárdenas, Jordi Estrada, Judit Montón, Josep M. Oliva, Marc Prat, Ferran Sardans, Laura Serrat, Blanca Soler.

Disseny: Jana Fontdevila i Erques Torres
Maquetació: Jana Fontdevila
Portada: il·lustració de Jaume Gubianas.
Fotografia: Jordi Alavedra, Francesc Rubí, Marc Prat.

Col·laboradors: Isaac Bosch, Maria Camp, Llorenç Capdevila, Jordi Casas, Ignasi Cebrian, Cercle Artístic de Manresa, Laura Estrada, Ramon Fontdevila, Eva Forn, El Galliner, Josep Girabal, Jaume Gubianas, Robert Martí, Josep M. Mata, Javi Oviedo, Maria Picassó, Quaderns de Taller, Eudald Tomasa, Erques Torres, Laura Vidal, Joan Vilamala, Marc Vilanova, Lluís Virós.

Administració:
Marc Prat
Expansió publicitària:
Publicitat Clarena
Urgell, 38. Tel. 93 872 43 86
Impressió:
INOM, SA. Era de l'Huguet, 7.
Tel. 93 878 41 20
Distribució:
Sobrerroca Centre SL.
Tel. 93 873 92 34
Dipòsit Legal:
B-13.528-1987
ISSN: 2253-6647

Amb la col·laboració de:

**Generalitat de Catalunya
Departament
de la Presidència**

Les col·laboracions que apareixen signades a la revista no representen, necessàriament, l'opinió d'El Pou de la gallina

El comitè d'empresa de Regió7 critica els darrers acomiadaments

19 de novembre. El comitè d'empresa del diari Regió7 rebutja, en un comunicat, «el degoteig d'acomiadaments que s'està produint a la plantilla en els darrers mesos», que ha afectat tres persones, entre les quals la periodista Dolors Clotet, una veterana de la delegació de Berga del diari.

Moren Toni Berenguer i Jordi Vila Dalmases

23 de novembre. L'exregidor del govern Sancilimens Antoni Berenguer, que havia estat professor de l'institut Lacetània i dirigent veïnal, mor als 77 anys, a causa de la covid. El dia 27, mor als 75 anys el comerciant Jordi Vila Dalmases, propietari de la botiga del Born que duu el seu nom.

Aigües de Manresa estrena nova imatge

23 de novembre. L'empresa Aigües de Manresa enceta una nova etapa plurimunicipal, per continuar treballant amb els setze municipis on subministra aigua, alhora que presenta una nova imatge corporativa.

Tomàs Cabot presenta el darrer volum

26 de novembre. Josep Tomàs Cabot, amb els 90 anys complerts, presenta a l'Espai Òmnium el cinquè i darrer

Josep Tomàs Cabot presentant el cinquè volum de l'obra completa

volum de la seva *Narrativa catalana completa* (Edicions de l'Albí), acompanyat de Llorenç Capdevila, escriptor; Jaume Huch, editor, i Fina Tàpias, actriu, que llegeix uns fragments de l'obra.

El Cosmògraf es fa de manera virtual

26 de novembre. Tanca la quarta edició del cicle Cosmògraf, coordinat per l'Ajuntament, que convidava a pensar cap a quin món anem i es fa de manera virtual, a causa de la covid, tret d'alguna de les sessions finals.

Sense fira, però amb llums de Nadal

28 de novembre. Malgrat la suspensió obligada de les parades i atraccions de la Fira de Sant Andreu, els comerços del centre mantenen la tradició d'obrir portes durant el cap de setmana, mentre s'encenen els llums de Nadal, que aquest any, amb un augment de l'aportació municipal, arriben a més places i carrers que mai.

Degradació ciutadana

La deixadesa en què es troba la ciutat s'explica amb exemples com la quantitat d'antenes parabòliques, moltes alegals en el millor dels casos, que embruten el paisatge urbà del barri antic; la proliferació de cotxes abandonats en vies urbanes sense que ningú en faci cas, si no hi ha una denúncia prèvia, o les baralles en alguns sectors com el carrer Sobrerroca. I d'altres de més greus: l'augment dels robatoris als petits comerços, per posar un exemple concret d'aquestes darreres setmanes, com a la xarcuteria de Can Solvi, al carrer de la Séquia, que ha patit tres robatoris en un breu espai de temps. I no cal dir que continuen les bretolades en les seves diverses formes, que afecten indiscriminadament el conjunt dels ciutadans. No fa gaires dies van tornar a rebre els propietaris de cotxes perfectament aparcats, concretament cinc d'ells, situats a la zona verda de la plaça del Mil·lenni, que van patir l'acció d'uns vandals que van trencar els vidres dels seus vehicles.

La personalitat de Pedro Martínez

L'entrenador amb més partits ACB al Bàsquet Manresa, el català Pedro Martínez, destaca pel coneixement de les tècniques del bàsquet modern i el seu posicionament social favorable a les reivindicacions de les classes populars més desfavorides i perjudicades pel sistema capitalista. Fonamenta el seu bon treball en la defensa i ajuda a teixir la compenetració de tot l'equip en un bàsquet col·lectiu, que és el que li agrada. Fins ara, el Baxi Manresa ha competit molt bé en la majoria de partits disputats com a visitant, amb victòries sorprenents, però en canvi a casa s'ha trobat a faltar l'escalf de l'afició del Congost, que hauria ajudat l'equip a guanyar més partits. L'any passat el tècnic català ja va fer una bona temporada al Baxi Manresa. La 2014-15, com a La Bruixa d'Or Manresa va salvar l'equip del descens a darrera hora, però damunt la pista de bàsquet. De 1990 a 1994, com a TDK Manresa va impulsar l'equip en la millor dècada de la seva història.

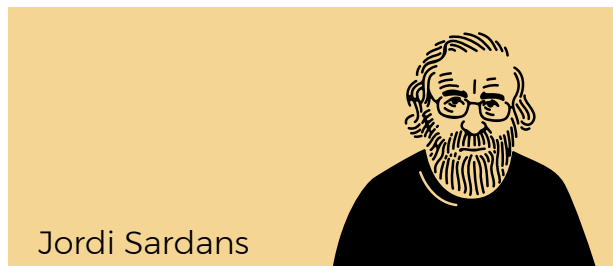

Josep M. Oliva

Ara és el moment

Hi ha monedes que ara són preuades peces de col·lecció i que un dia van ser d'ús corrent a l'abast de tothom. Però a pocs se'ls va acudir guardar-ne. Hi ha també quadres de pintors reputats que, fa temps, haguéssim pogut comprar a un preu regalat quan eren uns principiants. I són quadres que ara valen una fortuna. I hi ha també artistes que pagaríem el que ens demanessin per veure'ls ni que fos de lluny, en un gran estadi, i que als inicis de la seva carrera els hauríem pogut escoltar en un petit local, a un metre de distància, gairebé pel que valia una cervesa. Però no hi vam anar. Milers de fans i de col·leccionistes lamenten arreu aquelles ocasions perdudes, tot allò que no van fer quan va ser el moment. Ara, a les acaballes d'aquest 2020, que serà l'any més memorable que haurem viscut algunes generacions, és el moment de moltes coses per a les quals d'aquí uns mesos ja no hi serem a temps.

És el moment de fotografiar tot allò que la pandèmia ha transmutat i que mai més –tant de bo– no ho podrem tornar a veure com ara: imatges insòlites de ciutats, de locals, de gent, de rètols, d'avisos... Temps de recollir notícies, polèmiques, pronòstics, anuncis, opinions... Temps de recopilar les reflexions més enginyoses que ens han arribat a través del whatsapp i que han corregut amunt i avall d'un mòbil a un altre a la mateixa velocitat del virus. Temps fins i tot d'escriure, ni que sigui a manera d'inventari, aquelles coses que ens han passat, que hem vist o hem escoltat i que no oblidarem mai. O que ens sembla que no les oblidarem, però que convindria anotar-les. Perquè la pràctica ens demostra que passen els anys i allò que en un moment determinat ens va impactar d'una manera especial ara s'ha convertit en un record borrós, impossible de datar amb precisió o d'explicar amb una mínima fidelitat. I és el moment també de gravar-nos a la memòria les cares dels individus més insolidaris, aquells amb qui ja sabem que no hi podem comptar per a res. O dels bars menys recomanables, on mai no se'ns acudirà entrar. I també els gestos de la bona gent que no hauríem esperat mai i que no oblidarem mai. Ara és el moment de fer-ho, sí. Desitjo que el 2021 ja sigui massa tard.

Jordi Sardans

No es pot ni pixar

El company Oriol Pérez escrivia fa poc a *Nosolocine.net* l'article *Fes el que vulguis, però no deixis que et vegin*, on recollint la figura del cineasta valencià Luis Garcia Berlanga, de qui ara es compleixen deu anys de la mort i 99 del naixement, explicava una vivència que li va passar a Barcelona en aquests dies de relatiu confinament. En l'article, l'Oriol diu que la ciutat comtal actual «està dissenyada per aquest personatge berlanguian anomenat Ada Colau Ballano, on el lavabo públic segueix sent un tema molt pendent de resolució». Com que tenia una necessitat va demanar a un agent de la Guàrdia Urbana, a manca de lavabos públics i amb els bars tancats, si el deixava entrar a l'edifici municipal que vigilava. Com que la resposta va ser negativa, li va recordar que segons l'ordenança, per garantir la convivència ciutadana a l'espai públic, «pixar al carrer» pot significar una multa d'entre 50 i 200 euros –«tampoc no sé què provoca aquesta xarxa de preus; si la quantitat de líquid expulsat, el lloc, el temps o el color dels pixats»–, així que li va demanar una solució al problema, que va ser berlanguiana, ja que li va dir: «Anar a algun lloc, però que no ho vegem».

Aquesta anècdota em va recordar de seguida un dels principals motius pels quals Berlanga va decidir filmar *Plácido* a Manresa: va quedar enamorat dels miserables lavabos de la plaça de Sant Domènec, que ara, tot i que no són els que hi havia l'any 1961, encara són dels pocs que funcionen, sobretot aquests dies de pandèmia. Bars i restaurants, i les activitats culturals, com el cinema o el teatre, s'han vist perjudicats per aquesta loteria dels polítics que han triat tancar aquestes activitats per lluitar contra el coronavirus, davant de l'impediment de fer un confinament total que cap economia podria resistir. Així, també a Manresa, cada vegada és més freqüent veure gent amb necessitat d'orinar, que no sap on anar, de tal manera que les cantonades, l'entrada d'alguns pàrquings –i l'interior fins i tot– quan queden oberts, les entrades de pisos o les portes de botigues arrecerades han vist proliferar alguns primats que hi satisfien necessitats bàsiques. Una altra mostra evident que cal obrir amb urgència i definitivament bars i restaurants, sobretot mentre l'Ajuntament no posi vàters públics per cobrir la demanda.

Montse Rosell

La hipocresia de l'oponent

Un informe de la Comissió Europea de l'abril de 2019 alertava que a Espanya més de la meitat dels ciutadans consideraven que la justícia al seu país era dolenta, o molt dolenta. La manca d'independència del sistema judicial, en opinió dels ciutadans, situava Espanya fins la quarta posició en els països de l'òrbita europea, només superada per Croàcia, Eslovàquia i Bulgària, on encara en tenen una opinió pitjor. Els exemples que acrediten que això no és només una percepció, sinó una realitat, són nombrosos i des de fa massa temps habituals. Un exemple: la sala segona del Tribunal Suprem va condemnar l'exconseller d'Interior Joaquim Forn a deu anys i mig de presó per un delictes de sedició. Fonamentava la imposició d'una pena tan greu en suposades ordres als Mossos d'Esquadra perquè no impedissin votar l'1-O. Fa poques setmanes, la sentència dictada per l'Audiència Nacional que va absoldre el major dels Mossos d'Esquadra i la cúpula d'Interior, contràriament a allò que va dir el Tribunal Suprem, avala el model policial aplicat, que entén en la línia de la proporcionalitat que demanava el TSJC. Tot i així, fa més de tres anys que el Quim és injustament a presó. Un altre supòsit: el Tribunal Suprem també va condemnar l'expresidenta del Parlament Carme Forcadell a onze anys de presó pels fets viscuts en seu parlamentària els dies 6 i 7 de setembre i les estratègies que segons aquell tribunal va dur a terme per eludir la suspensió decretada pel Tribunal Constitucional. Pels mateixos fets, exactament, la resta de membres de la Mesa encausats pel TSJC van ser condemnats per un delictes de desobediència a una pena d'inhabilitació.

El president Torra ja fa temps que va dir que la injustícia de la justícia espanyola d'avui era la condemna europea de demà. Té raó. Però quan t'hi deixen arribar, és clar, perquè fonts del mateix Tribunal Constitucional van arribar a admetre l'existència d'una estratègia per intentar bloquejar o frenar la intervenció de la justícia europea en les causes judicials obertes a l'estat espanyol contra dirigents independentistes catalans. No impediran que arribin les resolucions europees, però quan arribin ja serà tard. El ridícul de la justícia espanyola a Europa és evident. La tramitació de les euroordres contra líders independentistes a Bèlgica i Alemanya en són un clar exemple. Però n'hi ha més, perquè els fracassos

de la justícia espanyola davant el Tribunal de Justícia de la Unió Europea i el Tribunal Europeu de Drets Humans no són deliris dels independentistes, sinó alertes d'una deriva autoritària davant la qual sorprèn el silenci d'una bona part de la societat espanyola, i també de la catalana.

Posem alguns exemples. El TJUE ja va sentenciar, en el cas Junqueras, que la immunitat d'un europarlamentari s'adquireix en el moment que aquest és proclamat, que no es pot obstaculitzar la voluntat popular amb formalismes. Tot i així, el mateix Tribunal Constitucional espanyol va donar per bona la doctrina del Tribunal Suprem mantenint les ordres de detenció a Espanya de Carles Puigdemont i Toni Comín. I Oriol Junqueras continua a la presó. Segons un estudi del professor titular de Dret Processal a la Universitat de València Ricardo Juan Sánchez, des del 2000 fins al gener de 2020 el TEDH ha condemnat fins a 62 ocasions Espanya per manca d'un judici just. És el cas del judici contra Arnaldo Otegi i altres dirigents abertzales per pertinença a ETA. Però quan va arribar la sentència ja s'havia donat compliment a les pena de sis anys i mig de presó. I no es persegueix només l'independentisme. També es retallen i es vulnereu llibertats. Destaca la duríssima sentència del TEDH per la condemna de dos joves acusats d'un delictes d'injúries a la Corona per la crema de fotos del Rei. Va haver de recordar que cremar fotos del Rei no es pot considerar un delictes sinó una forma de llibertat d'expressió. I el cas Valtònyc. O quantes vegades el TJUE ha contradit el Tribunal Suprem en matèria hipotecària i consum.

Fa por una justícia que fa política en comptes de justícia. Ja sigui contra un moviment, l'independentisme, o contra drets i llibertats fonamentals o a favor d'una determinada ideologia o d'uns determinats interessos. També que una bona part de la classe política calli davant aquesta justícia injusta. No es tracta de ser o no independentista, sinó del fet que és la mateixa justícia la que vulnera drets fonamentals. Que sigui contra el teu oponent polític no hauria de ser un impediment per denunciar-ho. Deia Luther King que una injustícia en qualsevol lloc és una amenaça a la justícia a tot arreu. I aquesta és la magnitud de la tragèdia.

Maria Pey

La vida que passa sobre la pell

Sobre la pell llisca el vent com un pessigolleig constant que ens acaricia. Sobre la pell cauen les gotes de la pluja que es bifurquen en petites partícules brillants per tot el cos. Sobre la pell transita la vida i és el lloc on van quedant les cicatrius, les ferides, els petons, les carícies. A través de la pell entrem en contacte amb les onades, les plantes i la resta d'éssers vius. Captivats per la seva resistència i flexibilitat, molts artistes decideixen convertir-la en el seu llenç. És el cas de Maria Pey, que dins del seu estudi de tatuatges manresà La Llum imagina mons fantàstics per plasmar sobre aquesta superfície sensible. Una flor de gessamí que s'enfila per la costella, una mandala plena de formes geomètriques al clatell, una libèl·lula capturada a l'avantbraç. El tatuatge és una forma d'expressió, un impuls instintiu per comunicar a través del cos, apunta l'artista, de 25 anys, asseguda còmodament en un sofà de color caramel.

La protagonista d'aquesta història conversa sobre el món del tatuatge al seu estudi, ubicat a la Muralla del Carme, on predominen els colors vius. Els ulls se'n van directes al color verd de les parets, als dibuixos perfilats en negre que decoren portes i passadissos i als petits objectes enigmàtics, com ara un mirall en forma d'ull, coixins llampants i palets d'encens cremant que donen un aire màgic a l'espai. L'artista sosté que en la seva professió es crea una atmosfera misteriosa entre l'artista i la persona que està sent tatuada. «Sovint s'esdevé un clima de confiança sorprenent i la persona s'obre d'una forma diferent a la manera que ho faria si estigués al dentista o comprant el pa». Els motius que porten a la gent a tatuar-se són diversos: des de la mort d'un ésser estimat al record d'un gran viatge, la passió per la música... «Molts s'emocionen mentre els tatuo i aleshores m'adono de la fragilitat que comporta dibuixar sobre un llenç viu i sensible com la pell humana».

La tatuadora avança fins a la sala particular on treballa i, en obrir la porta, s'observa una paret coberta de papers retallats amb diferents dibuixos que mostren la seva evolució en el món del tatuatge. Des de llunes amb rostre, passant per deesses gregues que fumen, calaveres ornamentades amb flors o rellotges de sorra interminables. Quan pensa en el temps, els ulls de color cafè li brillen d'una manera diferent. L'artista va viure la infància a Prats de Lluçanès. En aquella època, ja mostrava interès per l'art, en especial, pel dibuix digital. Amb el pas del temps però, va perdre l'hàbit de dibuixar i, a l'hora de triar què estudiar, es va decantar pel turisme. Anys després va descobrir que allò que realment la motivava era l'art i, amb el suport de la seva parella, Jordi Escrigas, va decidir apostar pel món del tatuatge. Tots dos van obrir l'estudi a Manresa el setembre de l'any passat. «Per a mi va ser com un salt al buit, amb la incertesa de no saber si me'n sortiria».

Aquella decisió la va conduir a fer un camí d'aprenentatge per conèixer les tècniques d'aquest art. Avui encara recorda les primeres vegades que s'enfrontava a dibuixar sobre la pell humana, amb la pressió que suposa no poder llençar el paper si t'equivoques. Al final, va comprendre que l'art de tatuar requereix precisió, però no perfecció. «Em vaig adonar que és un treball artesanal en què l'artista agafa l'agulla per traçar formes sobre la pell amb totes les dificultats que això comporta». I un cop va comprendre aquesta regla, es va relaxar i va començar a pensar en les possibilitats infinites que presentava la nova làmina on crear. Una superfície bella i delicada, que el temps va erosionant al llarg de la vida.

I. Mas
56

**En tot teixit social
hi ha persones
significatives, sovint
massa oblidades**

La nòmina és llarga i diversa. En la història recent de tots els pobles i ciutats –també a Manresa i al Bages– hi ha persones que han estat significatives en el desenvolupament cultural, dins i fora de l'àmbit local, i que sovint resten oblidades en la desmemòria col·lectiva.

Jordi Estrada

En aquest reportatge farem memòria d'activistes culturals i artistes pertanyents a diverses generacions, alguns dels quals encara es mantenen en actiu, si bé viuen allunyats, mentre altres ja no es troben entre nosaltres. Conscients que la nòmina d'oblidats és llarga i diversa, en aquesta ocasió hem centrat l'atenció en l'àmbit cultural, i més concretament en sis cròniques personals, que hem recreat a partir de la seva pròpia veu, quan ha estat possible, o bé per mitjà del testimoniatge de familiars i amics.

Lluís Mas Pons, supervivent teatral en la grisa postguerra

Si no hagués estat perquè l'any 2006 l'Ajuntament de Manresa va retre un homenatge públic a Lluís Mas Pons, nascut el 1903 i traspasat el desem-

bre de 1975, ben poques persones recordarien avui qui va ser aquest advocat i home de lletres, represaliat per la dictadura franquista per ser republicà, catalanista i d'esquerrres. Tot i haver-se dedicat professionalment a l'administració pública i al dret

«I quan tot –família, feina i carrera teatral– semblava ben encarrilat, va arribar el daltabaix militar i ja mai més res no va tornar a ser el mateix»

–primer, com a secretari de l'Ajuntament fins al 1939, en què fou obligat a dimitir, empresonat i perseguit; i posteriorment, com a advocat, una vegada rehabilitat a finals de 1947–, la seva gran passió va ser la literatura. Una vocació que la postguerra no va

estroncar, però sí constrènyer a unes limitacions poc propícies per a la creació lliure, i a més en català.

Fins a l'esclat de la guerra civil, l'activitat literària del jove Lluís Mas havia estat força intensa. El 1919 es va proclamar vencedor dels Jocs Florals convocats pel Centre de Dependents de Manresa, amb un jurat presidit per Josep Maria Folch i Torres. Però no solament escrivia poesia, sinó lletres de cançons i de sardanes, i sobretot teatre. L'any 1932 va estrenar al teatre Conservatori l'obra lírica, *El pastor del Cadí*, amb música de Felip Vilaró. I quan tot –família, feina i carrera teatral– semblava ben encarrilat, va arribar el daltabaix militar i ja mai més res no va tornar a ser el mateix. Segons Ignasi Mas, fill de Mas Pons, «per al meu pare i molta altra gent de la seva generació, la guerra va significar un trencament. Però malgrat la presó i la repressió, mai no va defallir».

Ignasi i Teresa Mas, fills de Lluís Mas Pons

Processat per roig i separatista, no va ser fàcil reiniciar la vida en una ciutat dominada pels acòlits del règim, poblada de delators i de falses amistats, arrasada culturalment i anímicament. Així i tot, Mas Pons no es va donar per vençut i, malgrat la tristesa per haver perdut la guerra, no solament va maldar perquè els fills disposessin d'una bona formació –el Lluís va ser metge, la Teresa mestra i l'Ignasi, advocat–, sinó que a més va reprendre l'escriptura teatral. Els fills el recorden al petit despatx, situat en un extrem del mateix pis de la carretera de Vic on encara viu la Teresa, teclejant a totes hores. Tant podia estar escrivint un text judicial com una obra de teatre. El seu fill Ignasi explica que «com a advocat, ajudava tothom, i com a autor teatral, escrivia de tot». I és ben cert. En el feix de documents que la família va llegar a l'Arxiu Comarcal per a la custòdia i consulta, predominen textos teatrals mecanografiats de tots els gèneres, molts escènica inèdits: obres líri-

ques, poemes escènics, drames, comèdies de costums, dramàtiques i arrevistades, sainets, astracanades, diàlegs còmics i quadrets dramàtics infantils. Algunes d'aquestes obres van ser estrenades per la Companyia Almen-dros-Ferrer.

Una de les estrenes més sonades va ser la de *Làvia Anna* al teatre Victòria de Barcelona, el 1947. Dirigida per Pius Daví, l'obra va ser posada en escena per la companyia Vila-Daví, amb l'actriu Maria Vila com a protagonista. El record que en conserven els fills és inesborrable. L'Ignasi recorda com si fos ara el moment d'entrar al teatre, «ple a vessar, amb la presència de molts manresans vinguts amb tren, i tothom aplaudint la mare, perquè el pare, per prudència, no va assistir-hi». La crítica apareguda l'endemà a *El Noticiero Universal* no podia ser més elogiosa. En destacava l'èxit de públic, el talent teatral, la fluïdesa dels diàlegs i el domini de recursos, i li augurava un futur

brillant: «Tiene el autor muy buenas condiciones para triunfar en el teatro». La Federación Católica de Padres de Familia, tanmateix, va considerar l'obra de «dudosa moralidad, peligrosa incluso para personas formadas». Més endavant, li van ser estrenades *Retorn a la llar* i la comèdia *Un poca pena*.

Malgrat que el gruix de la seva obra és en català, el 1948 va escriure el sànet líric, *Torbellinos*, representat al teatre Conservatori, amb música de Damià Rius i d'Ignasi Mas Pons, oncle de l'autor. Sorpren constatar com les diverses crítiques aparegudes al diari *Manresa* sempre van traspuar un ressentiment mal dissimulat envers un autor desafecte al règim. Tot i tenir-ne motius, Ignasi Mas comenta que el seu pare «mai no va ser rancunios amb ningú, ni tan solament amb les persones que, addictes al franquisme, podien haver-li causat algun mal». Quan Mas Pons va morir, el seu fill Ignasi tenia 40 anys i en feia 15

Claudi Montañà, «amb el Llorenç, un amic amb qui parlaven de tot», 1975 (arxiu particular)

que vivia a Barcelona, exercint com a advocat: «Fa dos anys que he tornat. Ara per quedar-me aquí. Com el meu pare, sempre he sentit Manresa com la meua ciutat».

Claudi Montañà, la veu d'una generació

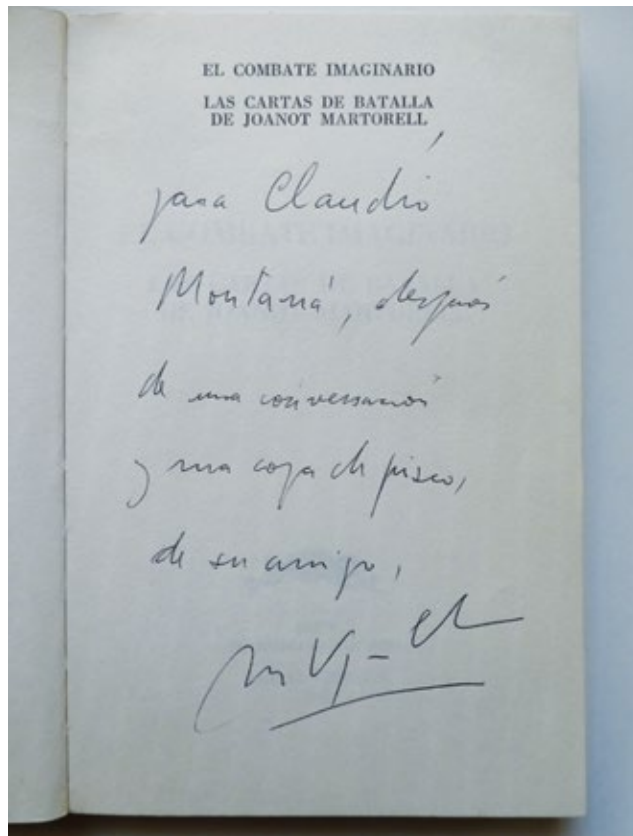
Nascut en plena postguerra, Claudí Montañà era un nen alegre, fill segon dels forners de la fleca de la plaça Major, a l'inici del carrer de Sobreroca. Quan tenia dotze anys, el seu germà gran, de disset, va morir de tifus i la mare va caure en una profunda depressió. Quan Anna Comas, parella de Montañà, va conèixer el Claudí a l'institut, «ell ja estava marcat per la mort del germà». Després de començar a estudiar Filosofia, va decantar-se pel cinema, gràcies a Miquel Porter Moix, que havia conegut a través de Cineclub. El geògraf Josep Oliveras, bon amic seu, explica que van incorporar-se plegats a Cineclub i Art-Viu, on «hi havia un grup format

per Jaume Serra, Josep Maria Lladó i Josep Arpa, que rodaven pel·lícules en 8 mm, ben interessants i dignes de recuperar». A Cineclub «l'ambient era una mica esmorteït, però l'activitat es mantenia viva i constant gràcies a tres formiguetes (Ribas, Ginestà i Rebolleda) relacionades amb Acció Catòlica i els jesuïtes, tot i que Rebolleda era de l'HOAC».

L'entrada de Montañà a Cineclub va ser determinant en la renovació de l'entitat, «tant pel que fa a obrir la programació a noves pel·lícules com a la inclusió de presentadors més joves –i aquí Oliveras esmenta Lluís Calderer, Lluís Maruny, Josep Junyent, Manel Martínez, Conxa Comas, Ramon Majó, ell mateix...– i la participació de crítics i directors de cinema». Al tombant dels anys seixanta i setanta van passar per Cineclub alguns directors del Nou Cinema Català, com Nunes, i també els crítics López Llaví, Romà Gubern, Joan Enric Lahosa i Miquel

«Montañà publica centenars d'articles en gairebé totes les revistes contraculturals aparegudes a Barcelona»

Porter Moix, «de qui Montañà va esdevenir un col·laborador desinteressat i eficaç». Comas recorda que anaven un mínim de tres vegades al cinema per setmana –al Claudí li interessava la *nouvelle vague* i el nou cinema britànic– i fins va freqüentar uns cursos de cinema organitzats per la sala Aixelà de la Rambla. En la seva devoció pel cinema també va ser decisiva la coneixença, fent el servei militar a Eivissa –«on va entrar en contacte amb el hippisme i tot aquell món», diu Comas–, amb gent del setè art, com Pere Costa. La conseqüència de tot plegat va ser que a partir de 1972 va començar a col·laborar a la revista *Fotogramas*, amb articles sobre cinema i música –

Claudi Montañà i Anna Comas al Parc de la Seu, 1964 (arxiu familiar).
Dedicatòria de Mario Vargas Llosa: «Para Claudio Montañà, después después de una conversación y una copa de pisco»

sobretot rock. I també amb entrevistes a personalitats de dins i fora del món del cinema: Carlos Saura, Raimon, Mario Vargas Llosa...

Prèviament, l'any 1968 havia publicat els seus primers articles de cinema a *Serra d'Or* i a *Presència*, i amb Anna Comas havien assistit al festival de teatre d'Avinyó –l'encantava *The Living Theatre*– i havien viatjat a París, poc després del maig francès, «on encara es respirava l'ambient de revolta en els carrers i les mítiques llibreries», explica Comas, que afegeix: «A part del cinema, al Claudi l'interessava la música, la literatura i sobretot l'esperit de revolta que es vivia arreu». Quant a la música, l'apassionaven John Cole, Pink Floyd i sobretot Bob Dylan, però també li agradaven Sisa, Pau Riba, la Dharma, i entre els clàssics, Mozart, Satie, Vivaldi... En literatura, segons comenta Oliveras, «adorava Kerouac i llegia amb devoció Camus i especialment Sartre, a més d'aquells altres filòsofs aquí tan malvistos com Schopenhauer, Kierkegaard i Heidegger». A través d'un estil directe i unes frases carregades de sentit, punyents i vis-

Passió, mort i resurrecció

(fragment d'un article publicat al número 304 de *Presència*, el 8 de maig de 1971).

«Pertot arreu s'aixequen clams darrerament cridant la crisi, la mort indeturable del cinema. Hom parla de la competència de la televisió com si la televisió fes quatre dies que s'hagués inventat. Hom parla dels «video-cassettes», establint una estranya i radical delimitació entre els films produïts pel Cinema (així en majúscula) i els produïts pel sistema «video». Hom parla també de moltes altres coses: els week-end, les platges i les muntanyes nevades, els cotxes, etc. Hi ha entre nosaltres una mena d'esperit, entre apocalíptic i masoquista, que ens fa complaure en la decadència de les velles coses, oblidant que altres de noves les venen a substituir i que el procés de la Història és irreversible. Potser en el fons d'aquest esperit hi trobaríem el terror d'una classe social que intueix l'esfondrament premonitori del seu sistema de valors».

cerals, sovint amarades d'un lirisme tímid i orgullós –«així era ell», matisa Comas–, Montañà publica centenars d'articles en gairebé totes les revistes contraculturals aparegudes a Barcelona durant la llarga agonia del franquisme i l'inici de l'anomenada transició: *Vibraciones*, *Star*, *Ajoblanco*, *El Papus* i *El Viejo Topo*, que coordinava amb Miquel Riera i Josep Sarret.

Identificat amb l'ideari anarquista i contracultural, Montañà va formar part d'aquella generació que va viure els darrers anys del franquisme amb la il·lusió d'una ruptura no només política amb la dictadura sinó amb les formes de vida que havia generat, convençut que els temps estaven canviant, com deia Dylan, i que tot estava per fer i tot era possible, per dir-

Montserrat Ubach, al Forat de l'Or (Montsec) (Foto: Jordi Lloret)

«L'espeleologia m'ha permès viatjar, tant per la superfície de la terra com pel subsol, m'ha proporcionat emocions increïbles i m'ha enfortit com a persona»

ho amb els versos de Miquel Martí i Pol. Oliveras el recorda com algú que «s'apartava de tots els moviments jeràrquics i disciplinats en què els individus s'havien de supeditar als caps i a la doctrina *veritable*. Era crític amb moltes coses, però respectuós amb els partits i moviments antifranquistes». Anna Comas en subratlla «l'activisme vital i idealista, la necessitat de viure la vida i el moment, el fet de posar l'ànima en tot i en tothom, que contrastava amb la seva tendència al pessimisme», a conseqüència del qual un dia de finals d'agost de 1977 va decidir posar fi a la seva vida en una cambra anònima d'hotel. Al cap dels anys, Comas recorda que, per tot comiat, «va deixar sobre el nostre

L'avenc Montserrat Ubach

Descobert l'any 1963 per l'espeleòloga manresana, durant 15 anys va ser considerat l'avenc més fondo de Catalunya (202 m) i durant 20 anys el més profund del món en roca conglomerada. Situat a l'encavalcament basal dels Pirineus, a Canalda (Solsonès), conté una gran quantitat de perles de caverna (anomenades pisòlits), una de les quals és la segona més grossa d'Europa. Recentment ha estat declarat Espai d'Interès Geològic per la seva importància geològica, patrimonial i històrica. Així mateix, l'aparició d'una nova espècie de coleòpter cavernícola, descoberta per Josep Subils i descrita pel doctor Francesc Español, director del Museu de Zoologia de Barcelona, ha estat batejada amb el nom de *geotrecchus ubachi*.

llit el poema de Paul Verlaine sobre el pobre Kaspar Hauser». Aquell que acaba dient: «He nascut molt aviat o molt tard?/ Què hi faig jo en aquest món? /Oh, tots vosaltres, la meua pena és fonda./ Implorau pel pobre Kaspar».

Montserrat Ubach, mitja vida escalant sota terra

No sap d'on li ve el cuquet de l'espeleologia, però recorda que quan de petita sortia a la muntanya amb els pares, ja l'atreien les coves i els avencs. Essent encara una adolescent, un bon dia,

l'any 1961, va veure en una botiga un cartell anunciant un curset d'espeleologia, organitzat pel Centre Excursionista de la Comarca de Bages. Li va faltar temps per demanar als pares d'inscriure-s'hi. L'impartien monitors del Club Esquí Puigmal de Barcelona. Això va ser just després que alguns d'aquests mateixos espeleòlegs descobrissin la cova de las Graderas, a Terol, actualment una de les més visitades de l'Estat. En aquells temps, al CECB hi predominaven l'alpinisme i l'escalada, i pràcticament no es feia espeleologia. Entusiasmada pel curset, que per

Autoretrat de Toni Ferrer

Ignasi Corrons n'ha escrit això, en el programa de mà de l'exposició *Ferrer, un pintor amb ànima* (pendent d'inaugurar):

«És en el silenci on rau la veritat de les coses. Els misteris passen, passatgers, per laberints inquietos: angoixes inaudites de somnis profunds. Amb els teus quadres has escrit un verb sense nom, com un nen acaronat pel temps. Més enllà de l'horitzó, amb un cel net, un ocell dibuixa un vol».

l'edat havia realitzat en companyia de la mare, «junes vam començar a descobrir i explorar noves cavitats al Berguedà i al Solsonès».

Més endavant va participar en la creació de l'Equip d'Exploracions Subterrànies (EDES) i va continuar resseguint coves subterrànies. Al Solsonès,

prop de Coll de Jou, van descobrir i van dedicar un avenc al Centre Excursionista (avenc del Bages). Per Setmana Santa de 1963, en una sortida amb els pares, Montserrat Ubach va descobrir un nou avenc a Canalda (Odèn), enmig d'un espadat. El juny va tornar-hi, acompanyada d'altres espeleòlegs de Barcelona, i van explorar l'avenc fins al fons. Acabaven de signar la partida de naixement de l'avenc Montserrat Ubach. Inquieta i polifacètica, Ubach va cursar la carrera de violí al Conservatori Municipal de Música, va fer de secretària al CECB i va estudiar Psicologia, després de passar per la Facultat de Biologia. A Primatologia va tenir la sort de ser alumna del professor Sabater Pi, «una eminència que parlava des del coneixement real que dona l'experiència, després d'anys d'anades i vingudes de l'Àfrica». Subratlla que «el molestava que només se'l relacionés amb la història del Floquet de Neu, amb la qual ell mateix va ser molt crític». Motivada per l'interès pels primats, l'any 1986 va impulsar la creació de la Fundació Darwin, organització dedicada a la preservació dels primats.

Una vegada establerta a Barcelona, el 1967, ingressa al Centre Excursionista de Catalunya, sense perdre mai el contacte amb el CECB: «A Barcelona l'espeleologia era una activitat més habitual, amb una certa tradició i amb més presència femenina». Des d'aleshores, combinarà els viatges naturalistes i la pràctica de l'espeleologia amb el periodisme especialitzat en la natura i el món animal, professió a què accedeix en el moment que es crea el Col·legi de Periodistes i ella pot col·legiar-s'hi després d'una experiència de quinze anys com a col·laboradora del diari *Manresa* i el *Diari de Barcelona*. Per a ella, l'espeleologia ha significat bàsicament una vocació: «M'ha permès viatjar, tant per la superfície de la terra com pel subsol, m'ha proporcionat emocions increïbles i m'ha enfortit com a persona». Es tracta d'una activitat que, segons Ubach, «té una part d'esport i una part científica, que intentem potenciar des de l'Institut Català d'Espeleologia i Ciències del Karst», presidit per la mateixa Mont-

Jaume Fornells mostrant una pintura de Toni Ferrer

«Se sentia una estrella de rock de la plàstica. Viví emmirallat en la imatge d'una bohèmia rockera»

serrat Ubach, amb el geòleg i col·laborador d'**El Pou de la gallina** Josep M. Mata, com a director científic.

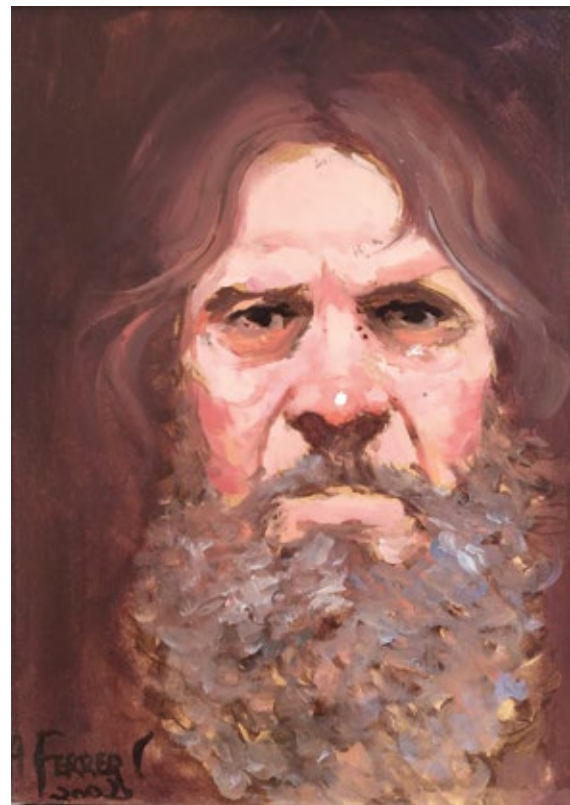
Avui dia, encara en plena activitat, viatja sovint al Solsonès i cada vegada que passa per Manresa recorda que aquí és on va començar tot. Hi té records i hi manté amistats. I es mostra reconeguda per la Medalla al Mèrit Esportiu de la ciutat, atorgada per l'Ajuntament de Manresa l'any 1967.

Toni Ferrer, un camí en solitari

No era fàcil mantenir-hi l'amistat, però es feia estimar. En això, i en el fet que va ser un dibuixant i un pintor fora de sèrie, coincideixen els amics pintors Ignasi Corrons, Eduard de Pobes i Jaume Fornells. Justament aquest desembre, Fornells, que és també promotor artístic i conserva una quantitat considerable de dibuixos i esborranys de Ferrer, havia previst inaugurar una exposició d'obra seva, al seu estudi del carrer Guimerà, amb una quarantena de peces a l'oli aportades per particulars.

De jove Ferrer havia treballat un temps a Catalana Occident, però el món de les assegurances no feia per ell. El seu món era la creació artística, per a la qual estava especialment dotat. Autodidacte, va començar freqüentant tallers d'amics pintors, com el d'Ignasi Corrons, amb qui compartien el gust per l'hiperrealisme màgic. Amb els anys, també compartirà estudi amb De Pobes, el qual, encara adolescent, va quedar captivat per la seva manera de dibuixar i pintar. Excel·lia sobretot en el retrat i la figura humana, que reproduïa amb la rara habilitat de qui sap fer visible allò que no es veu. D'aquí que Fornells parli d'hiperrealisme amb ànima. Una ànima que també es trobava en la mirada i el pinzell de pintor, ja que, en opinió de Corrons, «expressava tots els seus neguits en la pintura i el dibuix». Per a Corrons, Ferrer «va experimentar tots els tòpics de l'artista: estimar no estimar, la bona vida la mala vida... D'aquí la desesperació i la il·lusió, plasmats en la seva obra. Les llums i les ombres de la vida. Les grans deses i les misèries».

Durant els anys vuitanta i noranta va presentar nombroses exposicions individuals: a Manresa, Barcelona, Madrid i també Mallorca, on va viure una llarga temporada, l'any 1992, pintant infatigablement en exclusiva

Retrat de Toni Ferrer, 2000
(col·lecció Jaume Fornells)

per un marxant d'art. En tornar-ne, comentava als seus amics que havia patit un segrest. «És probable que dient això», segons De Pobes, «fes referència en aquest galerista que va explotar-lo fins al moll de l'os». També va participar en algunes exposicions col·lectives a les galeries Chelsea i El Revés, de Manresa.

De Pobes remarca que Ferrer sempre va viure al seu aire, al marge dels cènacles artístics, de fires i de concursos: «Se sentia una estrella de rock de la plàstica. Viví emmirallat en la imatge d'una bohèmia rockera». I com a tal, admirava Alice Cooper i Pink Floyd, recorria als euforitzants com a estímul creatiu i vivia o malvivía de l'art amb absoluta llibertat, fet que va convertir-lo en una personalitat única en el panorama pictòric del moment. La pintora Montserrat Gudiol així va remarcar-ho en l'escrit de presentació de l'exposició de Ferrer a la Sala de la Plana, el 1994: «Fa el seu camí en solitari, al marge de l'excés de soroll de les modes artístiques del moment».

És unànime l'opinió que es tracta d'un dels dibuixants i pintors més

Joan Serena Clavell (Francesc Garcia), amb Montserrat Vendrell i Lluís Racionero, 1980 (arxiu particular d'Isidre Trullàs)

extraordinaris i desconeguts del nostre país. Mentre va viure –malauradament va morir prematurament el 2009, amb 52 anys–, tal vegada se'l tenia més present pel seu aspecte estrafolari i el tarannà excèntric que per l'enorme qualitat de la seva obra. Per a De Pobes, els seus millors quadres daten de finals dels vuitanta i principis dels noranta, i en destaca, pel seu gust, el titulat *L'angoixa*. Posteriorment, tant la salut com la capacitat creativa es van ressentir de la vida bohèmia, si bé mai no va deixar de pintar. Treballador i constant, Ferrer és autor d'una obra prolífica i molt escampada. Venia a particulars, feia quadres per encàrrec, deixava obres en galeries d'art i, quan escassejaven els diners, «pagava en espècies», explica De Pobes.

Qui sempre va ser amic de Ferrer i

referent seu, el pintor Ignasi Corrons, confessa que «a més de compartir amistat, compartíem la manera de ser i la manera de concebre l'art com a expressió de l'artista». I afegeix: «El trobo molt a faltar». Just al moment de morir, Ferrer preparava una exposició per a Nova York, on viu la seva filla. Més de deu anys després, ben aviat veurem reunida una mostra de la seva extensa obra, i aleshores serà el moment de treure'ns el barret davant el geni.

Francesc Garcia, crònica d'un artista efímer

El viatger i fotògraf Isidre Trullàs ho recorda com si fos ara: «Era l'any 1978. Ens vam conèixer al tren, baixant a Barcelona. Jo anava a la Festa del Treball i ell, a la inauguració d'una exposició de pintura. Jo feia de fuster

i el Francesc treballava al Banc Mercantil, i dibuixava. Ell tenia 18 anys i jo, 27». A Manresa, potser alguns el recordaran com a Francesc Garcia Casals, que era el seu nom, de pare malagueny i mare berguedana, i altres pel sobrenom de Joan Serena Clavell, amb el qual signava els dibuixos. Trullàs n'acclareix l'origen: «Joan i Clavell, pel seu avi matern, i Serena, per un amor fracassat, idealitzat».

Admirador de Salvador Dalí i Montserrat Gudiol, amb dinou anys va presentar la seva primera exposició individual a Manresa. Sentia predilecció per les formes i els volums dels cossos nus i estilitzats, representats sovint sense rostre i amb tendència a l'androginisme. L'any 1980, just abans de deixar la feina al banc per traslladar-se a Barcelona i provar de viure de l'art, va

Isidre Trullàs amb un dibuix de Serena Clavell

participar en una exposició col·lectiva itinerant, juntament amb altres dibuixants i pintors locals (Francesc Alquézar, Joaquim Falcó, Carles Perramon, Montserrat Vendrell, etc.).

Durant els dos primers anys d'estada a la capital, desenvolupa una gran activitat artística. Entre altres llocs, exposa al Palau Meca, a la Fontana d'Or de Girona, al Centre Cultural de Terrassa i al teatre Romea, on presenta una sèrie de vuit il·lustracions inspirada en l'obra *Primera història d'Ester*, de Salvador Espriu, i en els assaigs del Teatre Lliure, amb Lluís Pascual com a director i l'escenògraf Fabià Puigserver, «amb el qual el Francesc havia col·laborat en més d'una ocasió», remarca Trullàs. També escriu en diaris i revistes: *Faig*, *Regió7*, *El Viejo Topo*, *La Vanguardia*, *El Correo Catalán*, *Jano...*, il·lustra la traducció de *El romanç Tristany i Isolda*, editat per Quaderns Crema, i obté el premi de dibuix Inglaterra-Guillot (Barcelona, 1980).

Si bé allò que l'apassiona més és el dibuix, la relació amb Isidre Trullàs, amb centenars de fotografies al calaix dels seus innumbrables viatges, fa que reorienti l'activitat en l'impuls i difusió d'exposicions fotogràfiques. Així, l'any 1982 Trullàs i Serena –esdevinguts més endavant Serena/Trullàs Associats– participen al Club de Vanguardia dins la Primavera fotogràfica de Barcelona 1982, amb l'exposició *32 instants de vida*, a partir de fotografies de l'Orient Llunyà.

Aquesta va ser la primera d'un seguit de deu exposicions, realitzades amb material fotogràfic ja existent o bé incorporat a partir de noves expedicions per diferents països d'Àfrica i Àsia, ara efectuades conjuntament. Trullàs explica que alguns d'aquests viatges, tot i viatjar d'una manera absolutament austera, no haurien estat possibles sense el suport econòmic de les oficines de turisme d'aquests països, per als quals cada exposició

Serena Clavell i Isidre Trullàs, a Ladack (Índia, 1983) (arxiu particular d'Isidre Trullàs)

«Sense el Francesc, probablement jo no hauria exposat mai. El meu interès no estava en la fotografia, sinó en la mirada, la vivència»

significava un reclam promocional. Tanmateix, la intencionalitat dels autors no era altra que posar en relleu la ubiqüitat de la bellesa humana i natural, en el marc d'altres cultures i creences. I en els escrits que acompanyen les exposicions, Garcia i Trullàs no s'estan de denunciar «el crim de

Joieria i
Relotgeria

BELLORRÍ

Reparació i restauració
de joies i rellotges

C/ Saclosa, 40
Tel./Fax 93 872 61 07
08242 MANRESA

la indigència humana» i el patiment ocasionat per «les conseqüències d'una llarga i perdurable colonització». També critiquen «la detestable transformació d'una cultura viva en espectacle de cap de setmana» i alerten sobre l'extinció de determinades formes de vida lligades estretament a la terra, pensament que il·lustren amb un vell refrany africà: «Vell que es mor, biblioteca que es crema».

Al marge d'aquestes exposicions, l'any 1985 Serena/Trullàs Associats va produir *Mort i romanticisme/Gustavo Adolfo Bécquer*, una mostra d'art funerari, amb fotografies d'escultures dels cementiris de Sevilla, Barcelona, Arenys de Mar, Sitges... També l'any 1987 van presentar l'exposició *Un viatge pels viatges de Pasolini* i el 1989, *Carnaval a Venècia*, el darrer treball realitzat conjuntament abans del trencament sentimental i professional entre Garcia i Trullàs.

Al cap dels anys, Trullàs reconeix que «sense el Francesc, probablement jo no hauria exposat mai. El meu interès no estava en la fotografia, sinó en la mirada, la vivència. Allò que m'interessava era conèixer de primera mà altres països i cultures. Si feia fotos, era només per mirar de captar aquells instants de vida». Explica que van ser uns anys molt intensos, tant en el pla personal com de mobilitat, «perquè les exposicions eren itinerants i sovint voltaven per tot Espanya». Per la seva banda, Garcia era qui, a plena dedicació, les dissenyava i impulsava. D'al-

guna manera, segons Trullàs, «aquest volum creixent de feina va contribuir a precipitar el final de la nostra relació professional i personal». Mentre Garcia vivia plenament absorbit pels compromisos laborals, Trullàs continuava vivint i treballant a Manresa: «Ell volia que deixés la feina de fuster i que m'instal·lés a Barcelona, però jo no ho veia clar, sobretot pensant en com podien anar les coses en el futur. En aquells anys, ell vivia en un núvol».

Les exposicions rutllaven, freqüentava el Llantiol, la gent del Lliure, de la Cúpula Venus. «A través d'ell vaig conèixer Lluís Racionero, que sempre em va semblar un plagiador i un aprofitat; la Lucía Bosé, Dalí... Fos pel que fos, vam anar-nos distanciant, i amb el distanciament la relació es va anar refredant», explica. Dos anys després d'haver-se desvinculat, Garcia va infectar-se del VIH, i va ser ingressat a l'hospital d'Igualada, on va passar els darrers mesos de vida. Trullàs va visitar-lo en diverses ocasions i va ser aleshores quan van dir-se l'adeu definitiu: «Va ser un adeu sense paraules. Jo el vaig besar i ell em va mirar. S'estava morint». Era l'abril de 1993 i Francesc Garcia, àlies Joan Serena Clavell, només tenia 33 anys.

Posteriorment a la seva mort, Isidre Trullàs va presentar encara tres darreres exposicions: *Europa, la màgia dels Déus*, *Les ciutats perdudes* i *Buda, llum d'Orient*. D'aleshores ençà, Trullàs va deixar de viatjar i de fer noves fotografies: «L'any 2013 vaig voler fer un

darrer viatge a l'Índia, on havíem estat amb el Francesc en dues ocasions. Concretament a Pushkar, amb la il·lusió de reviure un moment de màxima felicitat: pel lloc i el company, meravellosos tots dos. Però el mercat de Pushkar ja no era el mateix –s'havia turistificat molt–, ni tampoc jo no era el mateix, sense la companyia de la persona que hauré estimat més mentre visqui». I conclou: «Mai no pots tornar a llocs mitificats».

Toni Pascual, un escriptor en la distància

«Tinc una veritable fòbia a aparèixer en públic, a revelar detalls de la meua vida personal, i més avui dia, en què tot el que dius o fas deixa una petja digital inesborrable», confessa l'artesenc Toni Pascual des d'Alemanya, on viu des de fa vint anys, dedicat a l'ensenyament i l'escriptura. Qui més qui menys recordarà aquell noi que, amb escassament disset anys, va irrompre en la literatura catalana per la porta gran, en proclamar-se guanyador de la vint-i-tresena edició del Premi Sant Jordi de Novel·la, amb *Christian*, la crònica d'una rebel·lió que, «essent individual, acaba frustrada», en paraules del mateix autor. Un any abans, Pascual ja havia guanyat el premi de poesia Martí Dot, i el mateix any del Premi Sant Jordi va obtenir el premi Novells de Poesia i va quedar finalista del premi de poesia Recull de Blanes. Posteriorment va publicar a *Regió7*, *Les Vespres Sicilianes*, relat amb què va resultar guanyador en la

ENS AJUDES?

NECESSITEM EL TEU SUPORT

L'import de les donacions es destina íntegrament als kits d'alimentació i higiene per cobrir les necessitats bàsiques dels infants i les seves famílies afectades per la crisi generada per la covid-19

Com a obsequi per la teua donació, oferim un calendari i una carta de reis en format digital amb il·lustracions de Jaume Gubianas (edició limitada i exclusiva per aquesta iniciativa)

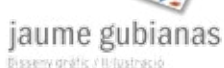

Descobreix aquesta iniciativa!
www.bit.ly/20CS

ENFRONT DEL CORONAVIRUS

Toni Pascual, des d'Hamburg, on viu i treballa des de fa 20 anys (arxiu particular)

primera convocatòria del Premi Juvenil Lacetània de Narració. Essent estudiant de filologia angloalemanica, va publicar la novel·la *La febre* (1985), a Edicions 62, i va emprendre la tra-

ducció d'obres d'E.M. Forster, Isak Dinesen, Peter Ackroyd i Sybille Bedford. Després de passar quatre anys a Londres, ensenyant llengües, l'any 2000 va traslladar-se a Hamburg, on

viu i treballa en un institut com a professor d'anglès i castellà. L'any 2006 va doctorar-se amb una tesi sobre la novel·la *La vida i les opinions de Tristram Shandy*, de Laurence Sterne.

LA CUINA
restaurant

Alfons XII, 18 - 08241 MANRESA
Telèfon 93 872 89 69

www.restaurantlacuina.com
lacuina@restaurantlacuina.com

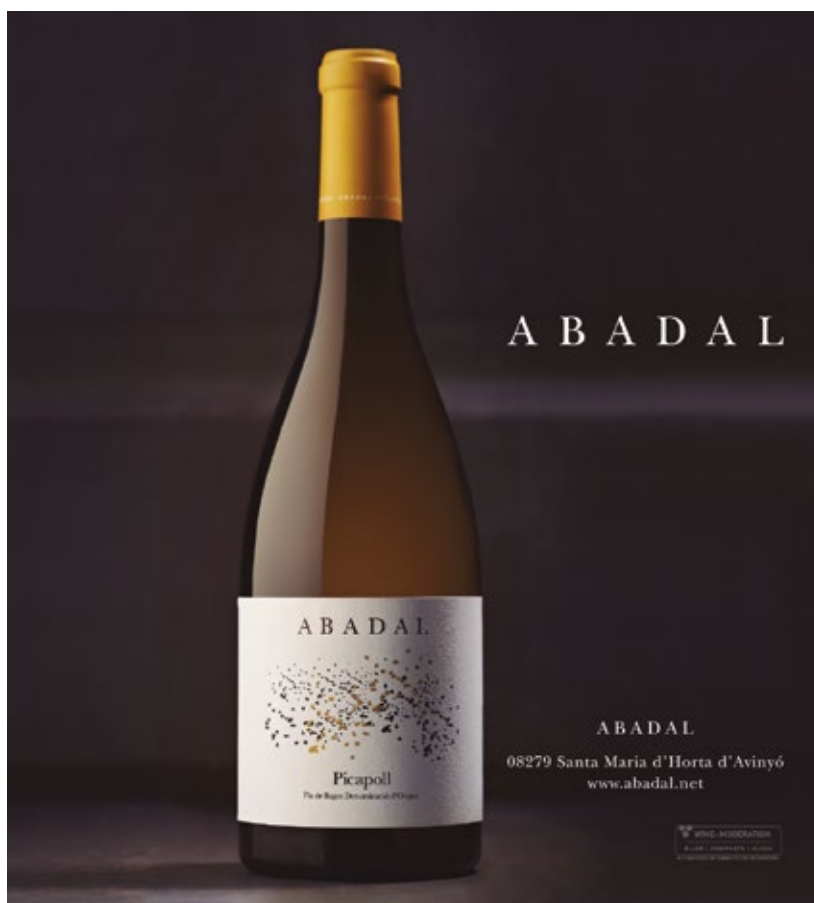
BONES FESTES!

Però Pascual prefereix que no parlem d'ell: «En part és perquè no trobo adequat parlar de mi quan a penes he publicat». Tanmateix, darrere aquest llarg silenci editorial, Pascual no ha deixat d'escriure mai. Entre un munt de textos inèdits, hi ha el recull de contes *Les portes del cel i altres contes*. Una llarga treva editorial que es va interrompre el juny de 2019, amb la publicació del conte *Currywurts a l'A16*, a la Biblioteca del Núvol. En aquesta coneguda revista digital, Pascual hi col·labora regularment amb articles de tema cultural. «Em sorprèn que encara algú es recordi de mi», deia Toni Pascual, responent a un qüestionari per al reportatge *Escriptors en excedència*, publicat a **El Pou de la gallina** el maig de 2004. Setze anys després, Pascual ha accedit a escriure per als lectors de la revista, «que segueixo en la distància», aquesta faula política que bé podríem relacionar amb la recent moció de censura presentada al Parlament de l'Estat, impulsada pels que, en comptes de fer història, pretenen repetir-la.

Revolta al Serengueti

Tot estava embullat, al parc del Serengueti. Hi havia una cuca que emmetzinava l'aigua dels rius i els llacs i causava als animals una intensa diarrea. Els hipopòtams, bonhomiosos i dotats d'una saviesa ancestral, manegaven els afers col·lectius del parc, però eren maldestres i no se'n sortien, d'aquell problema de les cuques de l'aigua. Les hienes, aliades naturals dels xacals i les guineus orelludes, veieren l'oportunitat d'arrabassar el poder als hipopòtams, tot posant-los en evidència al consell dels animals, que sempre es feia amb lluna plena. Les hienes enyoraven el temps dels guepards, que s'havien revoltat i maltractaven, despietats, els animals que no eren del seu parer, com ara les zebres, les gaseles i els babuïns. Un dels guepards s'havia imposat als seus competidors, desapareguts arran d'accidents ben oportuns, i es feia dir Guepardíssim. Sota les seves ordres tiraven els animals més indòcils als cocodrils, que altrament no haurien tastat mai la deliciosa carn de gaseles. El Guepardíssim també castigava els qui no adoraven el déu del Kilimanjaro, que s'albirava a la llunyania, vers el llevant, i que arran del canvi climàtic havia perdut la neu perpètua, i amb ella tota la seva gràcia. I ara la hiena principal, nostàlgica d'aquest ordre de coses, feu un discurs aferrissant contra la incompetència dels feixucs hipopòtams. Ningú no li'n feu cas, com era d'esperar, però ai las, de sobte els xacals i les guineus orelludes, inexplicablement, la difamaren i la feren quedar malament davant tots els animals, que giraren cua i se n'anaren a joc. Els hipopòtams ho celebraren amb una bona capbussada al llac Victòria. La hiena principal, alacaiguda, marxà a un racó perdut de la sabana. És estrany el poder, és ben fotut, és una murga, es digué tota arraulida al seu cau, i esclafí una rialla que no ho era.

Toni Pascual

*Filla de
Sebastià
Colomina*

TORRONS

*Passeig Pere III, 10
Telf. 93 872 06 00*

MANRESA

Residència d'avis del barri de la Sagrada Família

Fundació sense ànim de lucre

C. Vallès, 6-8 i 15-17 (torre) - Tel. 938 738 333 - 08243 MANRESA
www.residenciasagradafamilia.cat

- Residència assistida
- Llar residència
- Unitat de convivència
- Servei de menjador
- Servei d'Atenció Domiciliària (SAD)
- Servei de transport adaptat
- Servei de podologia i perruqueria

***Ha estat un any difícil,
però per tot allò que us calgui
ens trobareu al vostre costat!***

Abdellah Anhari

Marroc

Marta Cárdenas

«El nostre objectiu com a comunitat és que la mesquita sigui dels manresans»

El meu nom és Abdellah Anhari i vaig néixer a Nador, prop de Melilla. Feia vida al camp, on vivia amb la família, i a la ciutat, on estudiava. Posteriorment vaig decidir traslladar-me a una petita ciutat a la frontera d'Algèria, per llicenciar-me en Química. En acabar la carrera universitària, vaig adonar-me que al Marroc tenia poques sortides laborals, així que vaig decidir fer el tercer cicle, que equival al doctorat, però la meua família no es podia permetre pagar-me els estudis. Tres dels meus nebots vivien en aquell moment a Manresa i es van oferir per ajudar-me en el finançament, així és com vaig arribar aquí i vaig iniciar el doctoral a la Universitat Autònoma de Barcelona, l'any 1992.

He d'admetre que quan vaig arribar vaig cometre molts errors, el principal va ser pensar que tornaria al Marroc. Totes les portes que tenia obertes allà on vaig néixer se'm van tancar i em vaig quedar aquí sense títol, que no vaig demanar perquè la meua intenció no era quedar-me a Manresa. Un altre gran error va ser no estudiar català, m'hauria ajudat a integrar-me amb més facilitat i a apropar-me a allò que m'agrada. Tot això m'ha perjudicat molt després. Vaig començar a entregar currículums però no tenia sort. Finalment em van trucar perquè hi havia un lloc per a Educador Social al centre de menors de l'Estrep. Em vaig casar amb una noia catalana, vaig tenir fills i porto a Manresa més de vint anys, però no he aconseguit, encara, treballar de en la meua especialitat.

Gran part de la meua vida a Manresa ha estat vinculada a la mesquita. Quan vaig arribar els fidels van contribuir al finançament dels meus estudis. A partir de les donacions que es fan després del mes de Ramadà, els responsables de l'espai me'n van oferir una part per ajudar-me. Però jo, allà, era un fidel normal. Anava al centre, resava i marxava, no n'era part activa ni en tenia la intenció. Al 2015, però, la junta no trobava ningú que s'oferís com a president, paper

que s'havia de renovar, i m'ho van proposar a mi i m'hi van posar gairebé de manera forçada. Cinc anys després continuo sent el president i ja estic cansat. Puc ajudar en altres coses, però... Aquí ets la figura que brilla, que es veu, que tothom coneix... No vull seguir en el càrrec perquè això ho han de fer els joves. És per això que hem reordenat la mesquita, perquè vagi en paral·lel amb el món actual, hi ha d'haver junta de dones i junta de joves. I sobretot de joves que hagin nascut aquí, perquè coneixen la cultura catalana i l'idioma. Són musulmans catalans gairebé integrats, tot i que no al cent per cent, ja que les cultures són diferents.

El nostre objectiu com a comunitat és que la mesquita sigui dels manresans, que mirin els musulmans des del focus dels musulmans. Que intentin connectar i conèixer, que vinguin a les jornades de portes obertes, que la gent s'acosti i conegui aquests *bitxos rars*. Volem ajudar la ciutat a gaudir de la multiculturalitat i volem aportar un espai de trobada per compartir.

Ara i sempre, el més important

✓ **EL MILLOR QUADRE
MÈDIC DEL TEU TERRITORI**

Gaudeix dels professionals més destacats a la vora de casa.

✓ **SERVEI DENTAL INCLÒS**

Les millors clíniques d'Odontologia a la teva disposició

✓ **ASSISTÈNCIA EN VIATGE
A TOT EL MÓN**

Siguis on siguis estaràs cobert.

✓ **COBERTURES ADAPTADES
ALS NOSTRES CLIENTS**

Assegurança ajustades a les teves exigències i necessitats.

CONTRACTA ARA LA TEVA ASSEGURANÇA DE SALUT A MONTEPIO.CAT

El Canonge us desitja Bòn Nadal

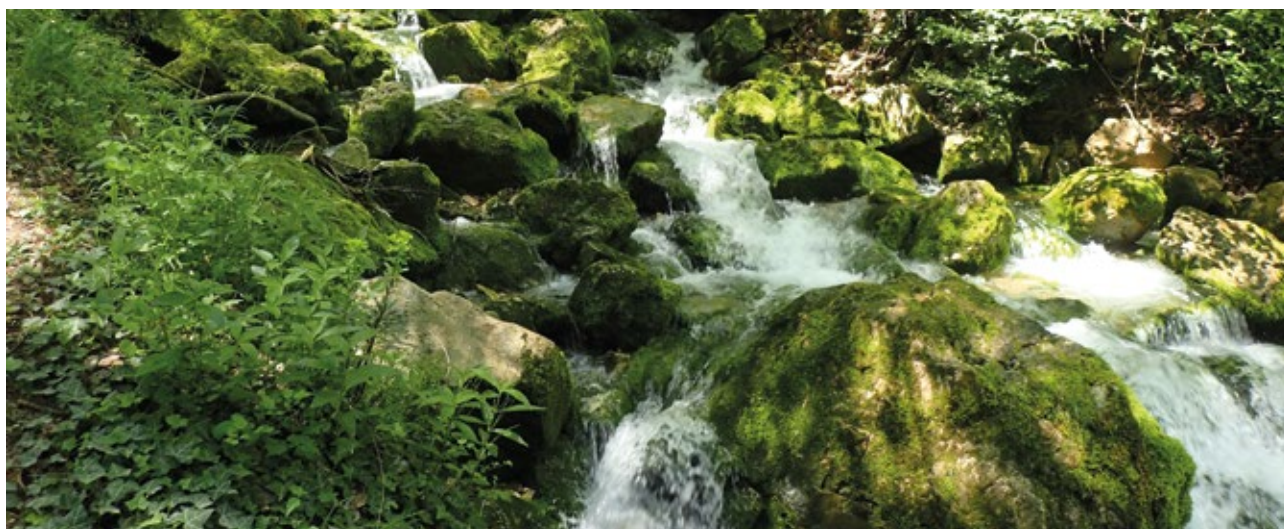
canonge

Cuina d'il·lusions

938 725 658 | canonge@ampans.cat | Ptge. Canonge Montanyà 2, Manresa

Les fonts del Cardener

Josep M. Mata-Perelló / Josep Girabal Guitart
(Geoparc Mundial UNESCO de la Catalunya Central)

A

l Solsonès, molt a prop de l'extrem septentrional, a tocar de l'Alt Urgell i al Nord de Sant Llorenç de Morunys, dintre del terme municipal de la Coma i la Pedra, a la vall de Lord, les fonts són molt properes a la Coma i com tota la vall, formen part

del futur Parc Geològic i Miner del Solsonès–Alt Urgell. Es troben plenament situades al Sistema Pirinenc, en una zona d'una certa complexitat estructural, just en el contacte entre dos dels mantells d'encavalcament: el Mantell del Cadí que constitueix els relleus del Port del Comte i el Mantell del Pedraforca, que dona lloc als de la serra del Verd. El primer es situa a ponent i el segon a llevant. Aquest contacte entre els dos es produeix mitjançant una important fractura, per on afloren materials argilosos i guixosos. Precisament, a través d'aquesta zona de fractura és per on flueixen les aigües que donen lloc al naixement del Cardener, a l'entrada de l'indret. A més, en fluir, es troben els nivells argilosos i guixosos, per on no poden circular les aigües.

Cal recordar que en l'anomenat Pirineu Meridional (que sovint s'anomena Prepirineu) hi ha un conjunt de mantells d'encavalcament, que en general es distribueixen de Nord a Sud. Entre aquests hi ha els dos situats en aquest indret del Solsonès. Pel que fa als materials geològics que els conformen hi ha una notable diferència; mentre al Mantell del Cadí predominen els materials de l'Eocè (d'uns 55–37

milions d'anys d'antiguitat) al Mantell del Pedraforca predominen els materials cretàtics (d'una antiguitat de 145 – 66 milions d'anys). Tot i això, aquests materials tenen una certa coincidència: la de ser roques carbonatades en tots dos llocs. Això, ha facilitat la circulació càrstica de les aigües subterrànies als dos mantells. I la sortida de les aigües aprofitant el contacte de la fractura. I en aquest context es situen les fonts. Però en fluir es troben els nivells argilosos i guixos del Keuper (d'uns 180–205 milions d'anys), per on no poden circular. Cal remarcar que el riu no neix concretament a l'indret anomenat com a les fonts del Cardener, sinó una mica més amunt, en una sèrie de surgències en indrets molt propers. El que hi ha al lloc conegut com les fonts del Cardener en realitat és una zona antròpica on es recullen les aigües dels naixements propers, que són canalitzades i conduïdes cap a un conjunt de cascades.

Nom del paratge: les fonts del Cardener. **Situació:** terme municipal de la Coma i la Pedra. Aquest indret, es situa plenament dintre del futur Parc Geològic i Miner del Solsonès–Alt Urgell. **Situació geològica:** aquest paratge es situa al Sistema Pirinenc, concretament al Pirineu Meridional (molt sovint denominat Prepirineu), però que geològicament l'hem de considerar com plenament pirinenc. **Importància geològica:** es tracta d'un indret important de la geologia de la Catalunya Central pel fet de trobar-se aquí el contacte entre dos dels mantells pirinencs i perquè els materials que constitueixen els dos mantells són roques eminentment carbonatades. **Materials geològics:** com ja s'ha comentat, són eminentment carbonatats, encara que també hi ha aflorament d'altres roques, com guixos i margues. **Curiositats:** les surgències es situen a prop, però una mica més amunt, i les aigües són conduïdes i canalitzades cap al lloc que s'ha convertit en un parc. Tot i així, caminant es pot arribar fàcilment a alguns dels naixements reals.

Comerç viu, carrers vius

Dona vida als carrers i guanya
10.000 euros en vals de compra

Organitzen:

GREMI
D'HOTELERIA I TURISME
DEL BAGES

Amb el suport:

Generalitat
de Catalunya

Diputació
Barcelona

Amb la col·laboració de la resta d'associacions de comerciants de la ciutat i
de comerços i restaurants

El batec del barri!

Ocells i espies

Ignasi Cebrian

El gaig blau, el blauet, la puput i l'abellerol són ocells del mateix grup –l'ordre del coraciformes– que el toti cubà.

Aquest ocell apareix a la portada del llibre, de quasi 300 pàgines, *Field Guide of Birds of West Indies* (Guia de camp dels ocells de les Índies Occidentals), escrit el 1936. Ian Fleming, escriptor i periodista que va viure durant un temps a Jamaica, era aficionat als ocells i tenia aquesta guia ben present. L'any 1953 començava a escriure la seva primera novel·la d'espies, *Casino Royal*, i no tenia nom per al protagonista. Va decidir posar-li el mateix nom que el de l'ornitòleg redactor de la guia d'ocells, ja que era un nom, segons l'escriptor, senzill, masculí i poc romàntic. La persona real, l'ornitòleg, i el personatge, l'espia, tenien el mateix nom: Bond, James Bond. Un cas històric de suplantació d'identitat.

És poc coneguda la feina del científic James Bond (1900-1989). Nascut a Filadèlfia, és considerat com el degà de l'ornitologia del Carib, l'ornitòleg que va presentar al món els exòtics ocells de les Antilles. Primer, va fer expedicions ornitològiques per la conca baixa de l'Amazones, al Brasil, sota l'auspici de l'Acadèmia de Ciències Naturals de Filadèlfia. Més endavant, entre el 1927 i el 1935, els seus interessos científics ja es van centrar en les illes del Carib i les Bahames, amb noves expedicions per les illes de Veneçuela. Va fer excursions al Carib durant mesos per recollir material per al seu emblemàtic llibre, navegant per pantans infestats de serps, dormint en hamaques i viatjant per rius en vaixells de vapor i canoes primitives.

Després és quan s'especialitzarà i publicarà la guia de camp que el va fer conegut. Aquesta, en les primeres edicions, no

Un blauet comú, parent d'alguns ocells antillans

era una guia com les actuals, plena d'il·lustracions i mapes acolorits. No serà fins al 1947, i en les següents sis edicions, quan s'hi incorporaran il·lustracions de Don Eckelberry. A més, va publicar una trentena de treballs sobre els ocells de les Índies Occidentals i les illes perifèriques i dotzenes de treballs sobre els ocells de Maine i les seves províncies marítimes adjacents. La realitat es troba amb la ficció i hi surt guanyant la ficció. Segurament els valors aportats per l'escriptor de la guia, relacionats amb el coneixement científic i ambiental, sobre la fauna, han mogut menys tinta i gent que els valors aportats per un espia fictici, masclista, sexista, prepotent i amb llicència per matar.

T'ESTIMES?

**EL DIPÒSIT CONTROLAT
DE RESIDUS ACUMULA
1,6 MILIONS DE TONES DE
RESIDUS EN GAIREBÉ
100.000 METRES QUADRATS**

CONSORCI DEL BAGES
PER A LA GESTIÓ DE RESIDUS

«Si només podem fer murals amb colors predeterminats ens coarten. Des de l'Ajuntament farien bé de dedicar-se als abocadors incontrolats, com el de Viladordis»

SUSANNA AYALA RIU

Jordi Sardans
Fotos: Francesc Rubí

Artista muralista. Compagina diverses tècniques: gravat, serigrafia, treballs amb fusta, il·lustració –tant infantil com tècnica–, murals polítics als anys noranta i d'obres pròpies des de començaments del 2000, o el cartellisme. Ha fet tallers d'Arts Plàstiques. Formada a l'Escola Agrària de Manresa i a l'Escola d'Art, ha treballat en un magatzem de roba (SLT) i ha col·laborat amb el fotògraf Miquel Liso. Políticament ha militat en col·lectius anarquistes i independentistes. S'il·lusiona amb l'1 d'Octubre, però queda decebuda amb els polítics progressistes.

Com va anar l'experiència de l'Escola Agrària de Manresa?
—Molt bé, però no sabia que existia, fins que en una manifestació d'estudiants vaig veure que alguns portaven una pancarta de l'Escola. Em va interessar i vaig treure bones notes. M'encanta el que em van ensenyar professors com Jaume Domingo, Ernest Valls i Jordi Planel·la, amb qui vaig aprendre molt. Fins i tot havíem anat de Patum i a concerts.

Em van tractar com una persona, cosa a què no estava acostumada als altres llocs. A canvi ens demanaven la responsabilitat de comportar-nos també com a persones. Les classes teòriques les fèiem a Sant Joan d'en Coll i les pràctiques a Can Poc Oli, on vaig aprendre a fer anar un tractor, picar amb un xapo, apicultura i entendre que una pagesa ha de ser una persona autosuficient: fèiem de paleta, d'electricista, sabíem muntar i desmuntar un motor de dièsel i mecànica. Era una formació professional. Començàvem els dimarts perquè la majoria d'alumnes venien d'una explo-

tació i havien de treballar a la finca de casa. En aquella època, el departament d'Agricultura de la Generalitat volia tancar l'escola, perquè l'ecologia no estava ben vista, en temps de predomini de Convergència i Unió. Érem l'ovella negra de totes les escoles agràries i ens consideraven un niu d'anarquistes.

Mon laboral

—Vas continuar professionalment en el món agrari?

—No, vaig fer el segon grau a Tàrrrega, però només vaig durar tres mesos. Em vaig trobar que feia un salt en sentit contrari cap a l'agricultura extensiva. Vivia a la residència de l'escola amb un règim d'altres temps i me'n vaig cansar. Si no tenies una explotació familiar al darrere, era molt complicat posar-te en aquest món. A principis de la dècada dels noranta vaig estar dos o tres anys a l'Escola Taller de Jardineria de Manresa, on vam rentar la cara al parc de Puigterrà. Ens van fer servir de mà d'obra barata. Fèiem formació i pràctiques, en el moment en què els paletes van arreglar les oficines dels senyors de l'INEM, a Casa Caritat.

—Tot seguit, fas un canvi en la teva vida laboral?

—Sí, entro a treballar com a temporal a SLT, un magatzem de roba situat al polígon de la Casa Nova, de Sant Fruitós de Bages, on vaig estar tretze anys. M'agradava el sou i la feina, que no era gens monòtona, ja que tan aviat havia de descarregar camions com preparar comandes o endreçar sèries de roba. Acabava la jornada laboral a les tres, disposava de temps lliure que utilitzava per dibuixar i crear. Havia fet monogràfics de gravat i, amb el temps, tot crema. Em vaig adonar que no m'hi volia quedar. Així que vaig plegar i em vaig apuntar a l'Escola d'Art a fer el curs superior d'il·lustració, que no vaig acabar. Com a autodidacta que soc em vaig agafar les assignatures que m'encantaven com fotografia o les tècniques de gravat. Tenia molt clar que no anava a buscar el títol sinó a aprendre.

—Professionalment, també et dediques a la fotografia?

—Entro a treballar amb el conegut fotògraf Miquel Liso, que em dona confiança absoluta en conèixer la meua feina. Inicialment feia casaments i jo muntava els àlbums. Al principi em triava les fo-

tografies, però de seguida em va donar la responsabilitat i les decidia jo. Feia uns muntatges artesanals, on decidia per on tallava la foto. Era una feina creativa que estava molt ben pagada, on també aprenia antropologia i acabava coneixent la família. Hi vaig ser dos anys i ens vam entendre molt bé. És una persona propera i encantadora que sempre em va tractar de tu a tu. Darrerament està intentant muntar un museu de la Fórmula 1 en una nau que va llogar a la Pirelli.

—Tècnicament, com et definiries?

—Com a creativa que faig tota la meua obra, des de dissenyar un rètol de fusta a fer-lo. Soc autodidacta i molt tosuda. Puc pintar un quadre, fer un gravat o rètol, i també disseny gràfic, fins a una pintura mural. La meua obra és difícil d'acotar i es barreja amb el temps. La meua vida no és gens avorrida, de vegades caòtica, però no m'ofego mai. La tècnica preferida és que pesa més el traç del meu dibuix fins i tot que el color. Tot el que faig és molt espontani. És a dir: es tracta d'un dibuix molt senzill, però alhora de traços contundents com pot ser el dibuix d'un nen petit.

—Quan comences a fer il·lustració?

—Sempre n'he fet. Endreçar la meua vida és complicat. Recordo que la temporada 1993-94 vaig començar a fer *fanzine* amb Txema Rico. En realitat, era còmic. I el primer va ser: *Tontoelque leolea*. Professionalment, els primers que van contactar amb mi van ser els d'Imagina't, per a qui vaig fer tots els cartells dels espectacles mensuals a la Sala Ciutat i sense cobrar, com tantes de les feines que he fet. Ho vaig entendre com una oportunitat molt bona, ja que per a mi era molt important que em donessin veu.

—Quina és la teua relació amb Rosa

Escalé?

—La Rosa treballava per Textil Santanderina i estava molt relacionada amb la cultura i l'art. Sovint em veia dibuixant a l'entorn del Txokoa de l'època del Javi Larrañaga, que a més d'una olla política també ho era culturalment. Em va empenyer molt endavant, em va deixar fins i tot un espai a Textures que reconec que no vaig saber aprofitar prou. Em va donar una oportunitat i va creure molt en mi.

Barri Antic

—El fet de viure al Barri Antic t'ha fet apostar per la seva revitalització?

—Menys els set anys d'estada a Viladordis, com a persona adulta he viscut sempre al Barri Vell. És com viure en un poble on tothom es coneix i el tracte del petit comerç és l'amabilitat, com les formes de les pedres són més agradables que les del carrer Barcelona. Cal revitalitzar-lo? Sí, però la qüestió és: com ho fem? És una qüestió de diners? Penso que cal un canvi de polítiques, per ocupar els espais buits que hi ha al barri, però també enderrocar les cases afectades per termites i reconstruir.

—Per què el Barri Antic té més necessitat d'art urbà que d'altres barris?

—És una manera de tapar coses lletges com les parets mitgeres o persianes baixades, que millor que estiguin pintades que grises. És una manera fàcil d'embellir una mica l'entorn. Ara bé, amb això no s'acaba ni amb les desigualtats ni amb la degradació del barri. És un mascarata.

—Quina és la teua participació en la Taula d'Arts Visuals?

—Vaig intervenir l'any passat en els Jardins de Llum. I a Vi_suals, que es fa cada any, dedicat al vi i l'art, hi vaig fer una intervenció artística en una bota

de vi per al cartell.

La CUP i Eskabetxina

—Quan comences a militar en la política?

—El 1986, de la mà dels Col·lectius de Joves Comunistes (CJC) adscrits al PCC, que tenien el local al carrer d'Urgell. Marxo aviat perquè no m'agrada gens que en l'època de la insubmissió advoquin per fer el servei militar, per defensar la revolució quan es faci. Ho deixo i em relaciono amb sectors més independentistes com la colla de l'MDT. Ens trobàvem en ambients com el Txokoa o l'Ateneu Popular La Seca, on també s'hi barrejava gent llibertària. Aprofito per dibuixar amb els diferents col·lectius i realitzar els meus primers murals. Participo en el Col·lectiu Esquerra, amb el Toni Casserres, en contra de l'especulació immobiliària i a favor de l'okupació.

«És molt patètic que el que vam sembrar l'1-O ho hagin matat els mateixos polítics progressistes de tots els colors»

Des d'aleshores m'ha interessat aquesta línia social i sempre m'he mogut per la plaça Gispert. Fins i tot vaig formar part de les llistes de la CUP.

—Després vas col·laborar amb Skabetxina, d'ideologia anarquista?

—Del Col·lectiu Skabetxina, relacionat amb l'Assemblea d'Unitat Popular (AUP), en vaig ser militant i simpatitzant, com una més d'aquell niu de gent que es movia. Un altre exemple són les Dones Inkietes, on també vaig estar-m'hi tres o quatre anys, ajudant a muntar la Festa Major Alternativa, que anys enrere també havíem organitzat com a Ateneu Popular La Seca. De finals dels vuitanta i fins a finals dels noranta hi vaig estar col·laborant d'alguna manera. Al principi participo de les assemblees i després més com a militant i votant.

—Participes també en concerts polititzats?

—En diria més aviat alternatius, com els del Carme i la Pista Castell. Recordo que havíem anat a Alguaire tot fent autoestop per veure La Polla Records, que era un grup amb unes bones lletres, que ja ens explicaven el que està passant ara. Sabien sintetitzar sense dir tonteries. Brutals. Van actuar fins a la mort de l'Evaristo. Recordo encara un concert a Barcelona ara farà un any. Vam fer

molts viatges a Euskadi per assistir als concerts i a les herrikotavernes.

—El teatre és també una de les teves preferències?

—Sí. A principis dels noranta em vaig apuntar a uns cursos de l'Aula de Teatre, a càrrec d'Eduard de Pobes, Francesc Fargas i Roger Cirera, que van organitzar una obra de teatre a la Plana de l'Om, en la qual vaig participar, en contra de la primera guerra del Golf.

—En l'arribada de la Flama del Canigó, vas fer de superheroïna a la Plana de l'Om?

—Efectivament. Vaig intervenir com a actriu en una obra de teatre, amb text de Carles Claret, on feia el paper de Bella Europa i de súper república. Vaig riure molt. El 2017 vam fer una representació a la Plana de l'Om i l'any següent a Sant

Joan de Vilatorrada, on havia de portar un antifàs, que era la peça imprescindible. Quim Moya estava pintant un quadre en directe i entre dues escenes li vaig demanar que em pintés i així ho va fer. A Andreu Cano, que representava l'estat espanyol, un dels CDR el va confondre i va trucar a l'organització, sense adonar-se que era un dels actors.

—T'interessen les exposicions?

—Soc poc d'anar a veure exposicions, però en gaudeixo. La darrera que recordo ben parida és la del Valentí Gubianas. Havia anat bastant a Barcelona per veure exposicions sobretot d'art contemporani, però algunes em semblaven força *nonyes*. És a dir, que hi ha coses molt vàlides, però que costen de veure. He vist instal·lacions estèticament horribles, que no s'entenen si no et llegeixis un totxo abans, quan s'hauria de tenir en compte que l'art és per al poble i no tant per a críptics. Cal que arribi a tothom. Que es muntin les exposicions a casa seva i que les subvencioni sa tia. Al Museu de Montserrat no li faig mai un lleig.

Muralista

—La teva professió és muralista?

—No únicament, també faig tèxtil i artesania. Els meus murals són creacions de grans dimensions. Recordo el mercat

Somiatruïtes, que vam començar amb l'Eva Soto. És un mercat d'artistes de disseny artesanal. Volíem omplir de vida places històriques del Barri Antic, empobrides. Ara la covid ens ho ha acabat de matar. Començo a fer artesanía arran de la crisi del 2008, amb il·lustracions originals per vendre. Col·laboro amb Rosa Escalé, amb Aixovar: m'emporto restes d'excedents i li faig el grafisme, que és el que venc al mercat Somiatruïtes que va de la il·lustració al tèxtil, amb peces úniques. Practico moltes tècniques: gravat, serigrafia, treballs amb fusta, il·lustració (tant infantil com tècnica), murals polítics als anys noranta i d'obres meves des de començaments del 2000, el cartellisme. Les vaig compaginant totes.

—Quins van ser els teus primers murals?

—El primer va ser dins del Col·lectiu Esquerra, a la via de Sant Ignasi. Representava un grup de gent molt atapeïda que feia força per aguantar un edifici que queia. El col·lectiu donava suport a l'okupació, però va durar molt poc temps. Editàvem material, octavetes i enganxines informatives, però no ens vam entendre amb els dirigents de l'associació de veïns, ja que en parlar d'okupació se'ls van estarrufar els quatre pèls que els quedaven. Dibuixo i pinto diferents murals com 13 rue del Percebe, inspirant-me en Mortadel·lo i Filemó, la crònica d'una època d'Ibáñez. També en faig per a Dones Inkietes i dissenyo adhesius per als presos polítics del 1992, que eren els nostres amics. Amb el col·lectiu Skabetxina vam fer una petita campanya contra la presó i les tortures i la repressió al moviment independentista. També vaig fer murals polítics, sobretot dins les campanyes diverses incloses les electorals, per a la CUP, i durant la moguda especulativa entre els ajuntaments de Sant Fruitós i Manresa.

—Com valoren els murs plàstics municipals?

—Des de l'Ajuntament s'hi dona poc suport econòmic i el responsable, a qui se li està exigint que ho coordini, no té prou eines ni facilitats. És una idea molt bona, però des del municipi han exigít més del que han donat.

—Què va passar al mur del solar de cal Perdiu del Passeig?

—Les noies d'Acció Lila van voler reivindicar el feminicidi anant a pintar a sobre

d'una creació artística, quan ho podien fer a la pista de gel o, si eren anticapitalistes, al Benetton i més enllà el Zara. Com a mínim, m'ho havien d'haver comentat. Després va passar-hi la fantàstica brigada de l'Ajuntament i ho van acabar desdibuixat arran de les pintades d'Acció Lila, que no sabien per on agafar-ho. Em podien haver avisat perquè els ho marqués i aleshores el podien haver acabat.

—L'Ajuntament considera conflictiu el mural de la tasseta entre Sant Pere i Na Bastardes pel color blanc?

—Des de Territori van dir que el blanc no els quadra amb la carta de colors de la ciutat, cosa que és absurda. Que estiguin per la feina i deixin l'art en pau. Si ara només podem fer murals amb colors predeterminats ens estan coartant. Des de Territori de l'Ajuntament farien bé de dedicar-se als abocadors incontrolats, com el de Viladordis.

—Què era i qui formava part del grup Dones Inquietes?

—Érem un grup de dones que ens

movíem pel Barri Vell, l'Ateneu i l'Havana, que teníem necessitat de dir-hi la nostra. Ja havia desaparegut el grup de Dones del Bages i nosaltres vam ser la generació següent. Era un feminisme que volia ser inclusiu amb els homes perquè tots som necessaris. Penso que enfrontar homes i dones és un error. Vam estar bastant actives. En algunes xerrades s'omplia el Batzac. Vam anar a xiular Duran i Lleida quan va venir a inaugurar el carrer de Carasco i Formiguera. Les senyores que hi assistien ens van dir de tot.

—Com vas col·laborar en la celebració del Referèndum de l'1 d'Octubre del 2017?

—El 30 de setembre es va fer una assemblea a l'Escola d'Art, on amb Marc López (DKO) vam pintar cadascú un mural commemoratiu de la jornada, que feia referència al «Volem votar» i que encara ha quedat dins l'escola. L'endemà, una mica abans de les cinc de la matinada, vaig anar cap al col·legi electoral del Pare Algué, on es van demanar voluntaris i de seguida ens van

donar feina: moure material d'una banda a l'altra, muntar barricades, tenia la responsabilitat quan arribés la policia, de tancar la porta. Va anar molt bé i va ser molt emocionant. Vaig sentir una mica de vergonya aliena quan la gent va començar a aplaudir els Mossos. Vam viure la tensió com a totes les escoles de Manresa en espera de la policia o la guàrdia civil, però va ser un dia que no oblidarem mai. Ara, és molt patètic que el que vam semblar aquell dia ho hagin matat d'aquesta manera els mateixos polítics progressistes de tots colors.

—Tens un projecte per fer tallers d'arts plàstiques?

—He fet algun taller de gravat a l'Atelier d'Espai per Art. Al llarg de la vida n'he fet un munt: Festa Major Alternativa infantil, per La Campana... Més recentment n'he fet per a nens i no tan nens per a la Cooperativa d'Habitatge La Raval de la plaça de l'Hospital, que és un projecte intergeneracional molt interessant, després que ens hagin destruït la manera de viure d'abans, amb coses bones i dolentes. Ara tots estem atomitzats.

el perfil

Susanna Ayala Riu neix a Manresa l'1 de març de 1971. De mare manresana, Rosa Maria, modista i dona de neteja, i de pare barceloní, Jaume, que professionalment va ser comerciant de productes de neteja industrial. És la petita de tres germans. Els altres dos són el Marc, que es dedica a la reparació d'electrodomèstics, i la Montse, que és periodista i treballa a Comunicació de la FUB. Nascuda a la Font dels Capellans, amb deu anys comença a pujar a Vallcebre en escapades de cap de setmana que la marquen molt. S'integra a la vida del poble i a la seva colla, participa i canta a les caramelles i espera amb candelletes els balls de festa major, els trials i les pujades a la serra d'Ensija. De pàrvuls fins a vuitè d'EGB s'està al col·legi Anselm Cabanes, d'on passa a fer el BUP al Pius Font i Quer, que abandona a primer curs. Entra en política i participa de les primeres manifestacions l'any 1986, amb els Col·lectius de Joves Comunistes (CJC) del PCC. Després serà membre de l'MDT i freqüenta l'Ateneu Cultural La Seca. Participa amb el Col·lectiu Esquerra, amb Toni Casserres, i també col·labora amb el Col·lectiu Skabetxina, relacionat amb l'Assemblea d'Unitat Popular (AUP).

Ingressa a l'Escola Agrària de Manresa i hi aprèn molt. Va a Tàrrrega a fer el segon grau, però se'n cansa en veure que només s'hi fa agricultura extensiva. Treballa a l'Escola-taller de Jardineria de Manresa un parell d'anys. Després treballa

durant tretze anys a SLT, de Sant Fruitós. Entra a l'Escola d'Art de Manresa, on fa assignatures del curs superior d'Il·lustració, com fotografia o tècniques de gravat i serigrafia. Fa una primera exposició compartida amb Francesc Fargas a Berga i d'altres al Cercle Artístic, on també hi havia fet un curs de gravat cap a finals de la dècada dels noranta. Exposava amb Eduard Fígols al Casino de Manresa i comença a moure la seva obra. Després treballa amb el fotògraf Miquel Liso durant dos anys. Des del 2005 comença a treballar per a ella mateixa. Abans de passar per l'Escola d'Art, fa els cartells dels espectacles mensuals d'Imagina't a la Sala Ciutat. A més d'il·lustració, pinta, grava, fa rètols i dissenya. La seva vida social transcorre a Vallcebre, la plaça Gispert, al Cercle Artístic i a la casa de la mestre, al costat de l'ermita de Viladordis, amb la seva filla, Salut, fruit de l'etapa de convivència durant set anys amb Pep Pérez. En va marxar, però, en no poder-hi fer vida social. Culturalment, participa dels còmics fins a *Bola de drac*. Treballa per a Rosa Escalé de Textil Santanderina i es mou en l'àmbit de la cultura alternativa, amb diferents tipus de música que també inclouen els concerts alternatius, com els de la Pista Castell o el Carme. Darrerament, forma part del col·lectiu Artistes per la República i va participar activament en els actes del Referèndum de l'1 d'Octubre de 2017.

Hem renovat elpou.cat

El digital de la revista s'ha adaptat
a la pantalla de qualsevol dispositiu

Hi pots trobar els temes del Pou,
les històries manresanes,
els espais satírics, les opinions
d'una dotzena d'analistes
de la ciutat i l'hemeroteca
amb les revistes digitalitzades

**Segueix-nos a elpou.cat i a les
xarxes socials:**

@elpoudelagallina

@elpoudigital

@elpoudelagallina

AQUEST NADAL REGALA UNA SUBSCRIPCIÓ AL POU PER AL 2021

**Per només 44 euros la farem arribar a Manresa
o a qualsevol altre lloc del món!**

**El Pou de la Gallina,
la vacuna contra viralitats
manresanes**

Nom i cognoms _____

DNI _____ Correu electrònic _____

Adreça _____

Població _____ CP _____ Tel. _____

Subscripció a El Pou de la gallina, de _____ a _____ de _____ per
un import de 4 euros per exemplar, que pagarà:

Titular _____

Caixa o banc _____

Codi IBAN _____

Us demano que siguin pagats els rebuts al meu nom que presentarà l'Associació Cultural **El Pou de la gallina**.

(signatura)

Retalla o fotocopia aquesta butlleta i fes-la arribar a la redacció d'El Pou de la gallina, al carrer Sobrerroca,
26, 1r. 08241 Manresa (Bages). També pots enviar-nos un correu electrònic a l'adreça elpou@elpou.cat

Veure, hi veiem tots. Mirar, mirem menys. I observar, observem molt poc, i és interessant. Observant descobreixes imatges que estan presents en la realitat però no les veus, i que quan les fotografies i les exposes, et sorprenden.

Joan Segon

Imatge de l'exposició Dialogant amb Joan Segon, de quaderns de taller.

Innocent incertesa

L'edició de la Innocentada de Manresa del 2021 estrena format, adaptat a les restriccions de la covid, però manté, més que mai, l'essència de 63 anys d'història.

Marta Cárdenas
Judith Montón

El muntatge genuïnament manresà s'ha representat ininterrompudament des de 1957. La seixanta-quatrena edició està òbviament marcada per la pandèmia. *Manresa Experience* és l'aposta d'una comissió que fa tres anys que es fa càrrec de l'espectacle i que se les ha enginyat per adaptar-lo a la situació actual. L'Adrià Guitart, productor i membre de la comissió, diu que l'equip «té una espècie de pressió positiva, ja que, durant els anys, han passat moltes coses i mai no s'ha aturat l'obra». Un dels objectius que es van marcar va ser aconseguir un relleu generacional del públic, fet que porten a terme a través de les xarxes socials, gestionades per l'Ariadna Guitart. A Facebook, «mantenim informada la gent que ja n'estava», i a Instagram «estirem gent nova». A més, fent honor a la *farsa manresana per excel·lència*, cada any fan alguna innocentada paral·lela. La primera va ser un concurs de talents fictici i l'any passat van organitzar una manifestació per falses retallades a la cultura. En aquesta edició encara no se sap què passarà, però, de ben segur, que alguna n'acaben fent.

El tema

En aquesta ocasió, es fa un viatge per la història i l'essència de Manresa, buscant que l'espectador, sense gaires pistes, sàpi-

ga des del primer moment que es parla de la ciutat. Un espectacle amb l'objectiu de riure's d'un mateix, fita primordial de cada edició. Aquest cop l'encarregat d'escriure'n el guió ha estat el periodista Carles Claret, cap de redacció de la revista **El Pou de la gallina**, que en paraules dels membres de la comissió és «un gran coneixedor de Manresa i dels manresans», característica infal·lible per poder dur a terme la tasca. També s'ha sumat a l'elaboració del fil argumental l'escriptor i guionista Agustí Franch.

La trama gira al voltant d'una ruta per conèixer el cor de Catalunya a fons, anomenada *Manresa Experience*, que guia un turista per alguns dels encants de la ciutat com la Seu o la Cova, però també el fa ensopegar amb una altra realitat, la poca autoestima dels manresans. Aquest fet realça una veritat latent a Manresa, el treball per la projecció turística. L'adaptació de l'obra al nou format ha conclòs en una història que no s'emboleix gaire, però que, tot i així, té molt joc i que, per sobre de tot, integra tots els elements necessaris per poder gaudir-ne. «És comèdia directa i àcida, que dinamita la línia de flotació de la Manresa més rònega», explica Carles Claret.

Decisions

La incertesa sobre la Innocentada 2021 va començar a l'inici de la pandèmia. La

comissió es va trobar davant l'interrogant de tirar endavant el projecte o convertir el 2021 en el primer any en blanc. Txell Vall, actriu integrant de la comissió, explica que l'opció que els va semblar més adient va ser la d'apostar per un format de microteatre. Van escollir aquesta opció per no arriscar-se a destinar molts recursos econòmics ni esforços en l'àmbit escenogràfic per crear un espectacle de gran format que després no es pogués representar. S'han volgut adaptar i anticipar al màxim a totes les mesures de prevenció de la covid.

Durant el procés de creació i assaig, «tot ho estem mirant de la manera més positiva», diu l'Adrià Guitart. Des del moment que es decideix seguir endavant amb l'espectacle, tothom ha estat molt comprensiu. L'organització ha procurat fer un lloc a tots els que han volgut participar en aquesta edició marcada per les restriccions. En el cas del cos de ball, no hi ha hagut problemes. «Tothom qui ha volgut seguir participant-hi continua», fet que tranquil·litza molt l'Ariadna Guitart, coreògrafa integrant de la comissió. La reducció de l'elenc d'actors sí que ha hagut de deixar gent fora, però la resposta dels qui no han pogut formar-ne part ha estat molt empàtica, cosa que valora positivament la comissió, que apel·la a la necessitat de cuidar els participants.

Nou format

La transformació al petit format s'ha fet notar en tots els elements estructurals. La diferència més remarcable és la durada, que passa d'una hora i mitja a 40 minuts, aproximadament. D'aquesta manera, indirectament, també es resolen les limitacions d'aforament: amb un espectacle més curt es poden fer més funcions per dia. A més, tot i les distàncies, l'obra traspasa la quarta paret. Hi haurà públic a banda i banda de l'escenari, i també davant. A cada passi s'esperen unes 50 persones de públic, ja que el muntatge prescindeix de la platea i l'espai es limita a l'escenari del Conservatori.

Envoltats de cadires, doncs, veurem actuar un elenc d'actors i un cos de ball en un espai que s'ha reduït gairebé a la meitat. Els actors han passat de 20 o 25 a 12, dividits en dos grups de sis. Els ballarins i ballarines han passat de ser una vintena a només onze, també dividits en dos grups. «S'han creat dos grups bombolla d'actors i ballarins», explica l'Adrià; cada grup d'actors compartirà escenari amb un grup de ball. Aquest doble repartiment ha permès que participés més gent en el muntatge sense comprometre el límit de les restriccions. Jordi Gener, director de la Innocentada, confirma que «aquests dos grups no han de coincidir per a res, uns faran unes funcions i els altres unes altres». A més, aquest format permet tirar endavant l'obra en cas de tenir un grup confinat.

Assajos

Els assajos de les anteriors innocentades començaven entre finals de setembre i principis d'octubre. L'Adrià comenta que aquest any és «a foc lent i

l'últim mes s'accelera, tot i que s'hi dediquen moltes més hores». Aquest any, aprofitant la versió de petit format volien començar més tard. I les restriccions els ho van endarrerir encara més. L'elenc d'actors va adaptar els assajos al format telemàtic. A partir del 23 de novembre, van començar els assajos presencials en dos grups per portar el guió après a l'escenari.

En el cas del cos de ball, preveien començar a assajar a principis de novembre, ja que la reducció de coreografies i el nombre de ballarins no requeria tanta preparació. Tot i això, no va ser fins el dia 22 que van poder fer el primer assaig a l'aire lliure. L'Ariadna no considerava rendible començar a idear el ball de manera telemàtica i va decidir esperar: «El millor era assajar tots junts encara que després ens haguéssim de dividir en dos grups». La primera trobada es va fer a l'aire lliure, concretament a l'aparcament de l'hipermercat Carrefour, a Bufalvent.

La cita

La data d'estrena prevista per la Innocentada és el dijous 21 de gener, al teatre Conservatori, sempre que la situació sanitària ho permeti. Jordi Gener creu que, «tal com està vivint la gent la pandèmia agrairà que es pugui tirar endavant el projecte». Tot i que són molt conscients que els efectes i les restriccions de la pandèmia afectaran els espectadors, la comissió confia en el públic. La Txell Vall apunta que el fet que sigui més propera als actors «impactarà i farà que s'interessin més pel que passa». L'Ariadna Guitart considera l'obra com «un bombonet», que servirà a la gent per distreure's i passar una bona estona. A més, «un teatre amb poca gent farà sentir-se segur i el públic ho rebrà bé». La il·lusió de l'equip supera la incertesa viscuda en relació al desenvolupament del projecte. Sigui com sigui, queda clar que tant organitzadors com participants estan compromesos amb l'obra i l'afronten amb una mentalitat molt positiva.

LLIBRERIA – PAPERERIA
RUBIRALTA 100 anys

Born, 24
08241 Manresa

Tel. 938724130
rubiralta24@hotmail.com

EDICIONS SELECTES
LLIBRES PARCIR

▪ Àngel Guimerà, 74
▪ 08241 Manresa

▪ Tel. 93 873 38 82
▪ www.parcir.com
▪ parcir@parcir.com

I tu, jugues en català?

A l'hora de triar les joguines de Nadal, teniu una llarga llista de jocs a escollir. Si voleu que els jocs de casa parlin en català consulteu el catàleg web <https://www.cpln.cat/jocs/cataleg/>.

Hi trobareu tot un ventall de videojocs, puzzles, jocs de taula, joguines i llibres joc que podreu classificar per edats. El catàleg també permet consultar les botigues on podeu adquirir cada joc i les valoracions dels usuaris. Fins i tot podeu saber quins establiments tenen jocs en català i quins jocs tenen en una botiga determinada.

Recordeu que també us podeu descarregar l'aplicació Atrapajocs, que us permetrà estar al dia de les novetats i les activitats del món del joc.

Si preferiu videojocs us oferim una base de dades de videojocs en català que s'actualitza periòdicament: llengua.gencat.cat/ca/serveis/videojocs/

Us animem a consultar el web www.cpln.cat/jocs i gaudir del Nadal amb la família i els amics, tot jugant. Juguem-hi?

Establiments de Manresa on podreu trobar jocs en català:

- 2 de Piques
- Gran Juguibla
- Mini Juguibla
- Abacus

No deixem de jugar perquè ens fem grans, sinó que ens fem grans perquè deixem de jugar (Bernard Shaw).

POSSIBLEMENT EL MILLOR INTERNET DEL MÓN

www.fibracat.cat 1711

www.guiamanresa.com

GUIA CULTURAL, SOCIAL I COMERCIAL DE MANRESA I LA CATALUNYA CENTRAL

Agenda, festes, anuncis, comerços, pobles, música, imatges, webs...

(≡) Premsa Comarcal

Km 0

de la informació

Mural sobre Guillem Agulló (2005)

J. S. Foto: Salvador Redó

La lluita continua' és un mural pintat el 1998 per joves de la SHARP –que més endavant van refer membres de l'Assemblea de Joves de Manresa–, en honor de Guillem Agulló, assassinat per feixistes espanyols, que va estar durant anys sota la Seu (en obres), en una de les parets de la plaça de la Reforma. Desaparegut per les reformes urbanístiques, es pensa refer la propera primavera, aniversari de la seva mort.

Guillem Agulló Salvador va néixer a Burjassot el 1974. En el moment del seu assassinat, l'11 d'abril de 1993, tenia divuit anys i estava d'acampada amb uns amics a Montanejos, durant les vacances de Setmana Santa. Militava a Maulets, la branca juvenil de l'esquerra independentista, i també al moviment antifeixista i antiracista SHARP. Els seus assassins van ser perfectament identificats: Pedro Cuevas Silvestre (àlies *el Ventosa*), com a autor material del crim amb una punyalada mortal; José Cuñat (àlies *el Pollo*), Gerardo Mora i Juan Manuel Sánchez (àlies *el Picha*) que formaven part del grup nazi Komando Marchalenes IV Reich. Malgrat l'evidència de tractar-se d'un crim polític –la majoria de partits van condemnar el fet, llevat del Partit Popular, Unió Valenciana i Falange Espanyola–, el jutge va seguir la versió inventada de la guàrdia civil, com assenyalen els biògrafs del xicot, i va considerar que era una simple baralla entre xavals. La farsa del judici celebrat el 1995 a Castelló només va condemnar Cuevas a catorze anys de presó, dels quals va complir quatre, i els altres nazis van ser deixats en llibertat. Cuevas Silvestre va ser detingut novament vint anys després, dins l'Operació Panzer, grup neonazi autor de diversos robatoris, possessió d'armes de foc i col·locació de diversos artefactes explosius. Van ser absolts per la impunitat que hi havia al País Valencià, amb el silenci còmplice del socialista Joan Lerma.

Tot i així, la societat civil va saber reaccionar i va homenatjar el ciutadà assassinat. Diversos grups musicals com

Obrint Pas, Cagant Melodies, Greska, Orgull Roig i Non Servium o d'altres cantants a títol individual com Feliu Ventura o Miquel Gil el van recordar en les seves cançons. Alguns municipis han dedicat carrers o places a Agulló, fins i tot al Principat, com és el cas de Vic. És significatiu que des del 2017 el passeig central dels Jardins del Real de València porta el seu nom i que el Senat va crear el fons Guillem Agulló per a la indemnització de les famílies víctimes dels delictes d'odi. Darrerament, Guillem Agulló ha tornat a estar d'actualitat arran de l'aparició de la novel·la *Guillem*, de Núria Cadenes (el 2013, Jaume Fuster ja havia publicat *La mort de Guillem*). Cadenes hi posa de manifest el podrimener de l'estructura de l'estat espanyol i la impunitat de l'extrema dreta. El passat 2 d'octubre es va emetre el film *La mort de Guillem*, dirigit per Carles Marqués Marcet, de manera simultània per TV3, IB3 i À Punt, dins la campanya La lluita continua, que té per objectiu principal la recuperació de la memòria democràtica.

ENQUADERNACIONS
www.oliveras.biz

ENQUADERNACIÓ I RESTAURACIÓ DE LLIBRES

TAPA DURA - TAPA TOVA
RÚSTICA COSIDA - RÚSTICA FRESADA
GRAVATS - WIRE-O - FASCICLES

Tel. 93 877 20 33 - Mob. 654 300 989 - oliveras@oliveras.biz - c/ Marconi, 17 - Pol. Ind. Salelles II - 08253 Sant Salvador de Guardiola

ART. Maria Camp

Joan Segon, passió per la imatge

Joan Segon era un home vitalista, rigorós, crític, compromès i apassionat per la fotografia. Ara, al Centre Cultural el Casino i fins al 6 de gener, tenim l'oportunitat de gaudir d'un molt bon recull de les seves obres fotogràfiques, en una exposició organitzada amb Quaderns de Taller i Foto Art Manresa. Vol ser un reconeixement i un record al seu treball artístic i a l'home implicat en la vida social de Manresa. Hi trobarem un recorregut per la trajectòria artística, marcada sempre per la subjectivitat, la creativitat i un esperit de recerca permanent, a través d'una tria d'obres que representen els diversos aspectes i temes que va treballar: els seus inicis costumistes i de caràcter antropològic, la ironia i la crítica, la vida i la mort, els autoretrats, l'experimentació tècnica i plàstica, i sèries sobre l'abstracció, el seu món, la desindustrialització, el cementiri, fotografia estenopeica, fotografia gestual, escanogrames, obres i reflexos, fotografies macro... L'exposició inclou, amb voluntat d'homenatge, obres realitzades pels seus companys de Quaderns de Taller, que dialoguen amb obres del mateix Joan Segon.

TEATRE. Joan Morros

'Viejo amigo Cicerón' al Kursaal

Per tancar l'any teatral, el Kursaal presenta el muntatge *Viejo amigo Cicerón*, que es va estrenar el 2019 al Festival Internacional de Teatre Clàssic de Mèrida, amb Josep M Pou encapçalant el repartiment. L'obra està centrada en la figura de l'orador romà Marc Tul·li Ciceró, que va destacar per mantenir la coherència de les seves conviccions davant la degradació del sistema polític fins a les darreres conseqüències. Acompanyen Pou en el repartiment l'actriu Miranda Gas, en el paper de Túl·lia, la filla de Ciceró, i l'actor Bernat Quintana en el paper del seu fidel secretari; tots tres sota la direcció de Mario Gas. El muntatge es podrà veure els dies 12 i 13 de desembre, a la sala gran del teatre Kursaal.

MÚSICA. Marc Vilanova

Desembre de desconfinament

Començarem per la programació del teatre Kursaal de Manresa destacant el retorn dels Amics de l'Òpera de Sabadell i l'Orquestra Simfònica del Vallès amb l'òpera *La flauta màgica*, una de les obres més conegudes del geni de Salzburg, W.A. Mozart (dimecres, 16 de desembre, 18 h). Canviant de registre i d'escenari, l'espai musical Voilà ens ofereix una programació d'allò més atractiva amb multitud de vells coneguts dels escenaris que tornen a la capital del Bages. Artistes com El Niño de la Hipoteca, Miquel Abras, Roger Mas, Quim Vila, Joan Masdeu, Litus, Damià Olivella, Dani Flaco o Marc Parrot desfilaran per l'espai del barri de Vallldaura. Consulteu la cartellera per les dates i les hores dels concerts a www.vola.cat.

VINS. Marc Àvalos, sommelier de La Vineria

Flautats 2018 Oller del Mas

Carles Muray va aterrar fa uns tres anys a l'Oller del Mas per fer-se càrrec de la vinya i del celler, des d'un principi dedicat a investigar i obrir un nou camí cap als vins d'intervenció mínima, diferents dels convencionals. L'any 2018 inicia la vinificació en aquesta nova línia. Podem parlar del mandó, el seu vi més diferent, d'una varietat ben escassa al Bages i de la quals ells disposen d'1,5 hectàrees. El Flautats 2018 és un vi d'aquesta tendència nova, oberta per l'enòleg. En disposen de 875 ampolles numerades. Vi de maceració carbònica i fermentació espontània, embotellat sense filtrar i criat sobre lies durant 5 mesos i 12 més en ampolla. Color vermell robí i capa baixa per la seva poca extracció. En nas es poden apreciar aromes variatals com la garrofa i la cirera. En boca és subtil i delicat, però amb tetxura, a causa del seu treball amb lies i amb una acidesa que n'allarga la frescor i el fa profund.

Preu de venda: 29 euros

Casa Alter

Lluís Virós. Foto: Francesc Rubí

A

la cantonada dels carrers del Bruc i de l'alcalde Armengou destaca aquest edifici d'habitatges construït el 1927 i remodelat i ampliat el 2020. Tot i que aquesta zona és cèntrica, es va urbanitzar entrat el segle XX perquè quedava al darrere de l'obstacle que representava la via del tren de via estreta que anava del riu a l'estació de Manresa Alta. S'hi van construir indústries i residències burgeses en els carrers principals, com aquesta casa en estil acadèmic neoclàssic del final del carrer del Bruc.

Es tracta d'un edifici d'habitatges plurifamiliar de planta baixa, quatre pisos i un àtic reculat, que resol una cantonada entre mitgeres. Abans de la recent ampliació, la parcel·la era més ampla al nord, on hi havia una façana posterior amb obertures. Ara s'hi ha construït una ampliació d'estil contemporani. El ritme de les obertures presenta una marcada simetria típica de l'academicisme, excepte en la planta baixa, adaptada a usos comercials. Hi ha cinc obertures per planta, en forma de balcons, a la façana del carrer del Bruc i tres a la del carrer de l'alcalde Armengou. A la primera planta són correguts i estan suportats per

mènsoles. El ritme vertical està marcat per unes pilastres ornamentals d'estuc en fred que alineen les obertures. Per la seva banda, el ritme horitzontal queda diferenciat pel tractament del mur, que a la planta baixa i a la primera és com un basament d'estuc en fred que simula carreus de pedra i a la resta és un arrebossat pintat de color clar. També hi destaquen els ornaments de ferro fos de les baranes dels balcons, el treball de la porta d'accés i les persianes de llibret de totes les obertures. La façana està coronada per una cornisa amb ornaments motllurats i, a la barana del terrat que conforma la coberta plana, hi ha ornaments que coronen les pilastres de la façana.

De fet, aquest edifici és una mostra de l'efecte de tenir un catàleg de patrimoni en actiu, perquè s'ha aconseguit fer una remodelació integral i una ampliació sense enderrocar un edifici singular, amb una acurada estètica en l'estil academicista dominant a cavall dels segles XIX i XX. El catàleg de Manresa, doncs, ha protegit la volumetria i la tipologia de les façanes. Com a curiositat, segons fonts orals, es diu que l'empresari Alter va demanar a l'arquitecte que li dissenyés la casa seguint el model d'una altra de l'exemple de Madrid que havia fotografiat ell mateix.

Llorenç Capdevila

Eudald Tomasa

Tirant, avui

editorial Proa acaba de publicar una edició de *Tirant lo Blanc*, el clàssic medieval de Joanot Martorell, adaptada al català actual per Màrius Serra sense, pel que sembla, rebaixar l'ambició lingüística de

l'original. Ho trobo una bona pensada, perquè així aquesta gran novel·la, de la qual, des de fa anys, amb prou feines se n'explotaven els episodis amorosos per fer-ne alguna pel·lícula o lectures escolars, serà accessible, en tota la seva magnitud, per a un públic més divers i general. Algú pot pensar que no calia, que, al capdavant, es fa molt poc, això d'actualitzar obres literàries si no és per convertir-les en un descafeïnat producte de *lectura fàcil*. No ens enganyem: si de la majoria de clàssics medievals no se'n fan versions actualitzades amb cara i ulls és, en bona part, perquè tenen un interès escàs per al lector mitjà del segle XXI.

Aquest no és el cas de *Tirant lo Blanc*, que compta amb una força narrativa digna d'una sèrie èpica de Netflix, que enfila un rosari d'aventures en forma de viatge per diverses parts d'Europa i del Mediterrani (Anglaterra, Sicília, Rodes, Constantinoble, Nord d'Àfrica), que es recrea en episodis amorosos i eròtics amb una desinhibició que pot enrojolar les galtes del més pinxo, que descriu passatges bèl·lics on tant s'exposen els detalls estratègics com les escenes de sang i fetge, que s'esplaia en els costums medievals com si volgués deixar-ne constància, que presenta un protagonista d'una complexitat inusual per a l'època (valent al camp de batalla i covard a l'hora de seduir Carmesina), que, en fi, s'adequa força als gustos lectors d'avui. Les versions que hi havia fins ara (la més popular i rigorosa era la de Martí de Riquer) continuaran servint als estudiosos acadèmics de l'obra, als estudiants de filologia i a qui vulgui sentir com sonava l'original medieval (que no és pas indesxifrable, tampoc). La versió de Màrius Serra, per la seva banda, pot portar el *Tirant lo Blanc* a la prestatgeria de qualsevol biblioteca particular. Ja no caldrà recórrer a les paraules de Cervantes o Vargas Llosa, que n'han fet alguns dels elogis més lúcids, perquè tothom pugui valorar com cal la novel·la de Joanot Martorell.

Erques Torres

Kafka torna a somiar

Humanisme de l'època renaixentista i la prolongació de la Il·lustració van assentar dos conceptes fonamentals per a la cultura occidental: l'antropocentrisme i el sentit crític. L'individu al centre, lliure, però pro-

clamant la necessària fraternitat i la igualtat. De l'antropocentrisme va sorgir la idea absurda que la humanitat està per sobre de la natura, i que això ens atorgava el dret d'espoliar el món. És un concepte miop, però d'una rellevància tal que ens ha portat al límit, encara corregible, de la supervivència. De l'esperit crític va sorgir la capacitat d'adonar-nos de la nostra ignorància i l'oportunitat de poder millorar.

Si bé la idea que el món gira entorn de la humanitat va triomfar, estic convençut que l'esperit crític no només no va arrelar en la societat, sinó que n'ha estat sistemàticament eradicat. Especialment al segle XXI. Mireu els sistemes educatius: formem i no eduquem. Modelem ments i no estímulen la creixença d'individus. Potser una societat d'individus amb criteri propi deixaria de ser una societat? En tot cas no seria dominable i mesella com la d'ara. Pensant això, m'imaginava que si Kafka tornés a escriure *La transformació*, el seu Gregor Samsa es despertaria adonant-se que no només ell s'ha convertit en un insecte. Tot el món és ara com ell. Un món gregari, dominat per unes reines invisibles. La seva sensació no seria d'estranyesa, sinó d'absurditat: tothom s'ha convertit en un ens (amb un tint de consciència individual)

dins d'un eixam de vuit mil milions d'humans-insecte. Aleshores, Kafka potser faria una lectura paral·lela de la covid i pensaria: com és que la gent, fins i tot la que cobra per pensar, no protesta pel radical canvi de paradigma que ens imposen subtilment, on les grans corporacions esdevenen més poderoses que mai, on les classes mitjanes desapareixen, on ens estem convertint en un ramat davant del més gran *simulacre* de la història? Hi ha toc de queda quan no hi ha guerra. Confinaments, restriccions, amb justificacions sanitàries que obvien que la gent continua morint de morts sobtades, de càncers, de gripes, d'accidents i de suïcidis. Perquè només hi ha d'haver una cosa a la ment de tots els Gregor Samsa: li han dit covid, i ha vingut per vacunar-nos de l'esperit crític i per aprimar un valor dèbil com és el de la llibertat.

EL CUL DEL POU

NÚM. 276

PER NADAL, MANTETA I ORFIDAL

El secretari de Salut Pública ho va deixar molt clar: si hi hagués diners al calaix per compensar els sectors econòmics afectats, estariem tots tancadets a casa i aquest any ens estalviaríem els guants i la bufanda (que ja podem substituir per la mascareta). Planifiquem vacunacions d'una vacuna X (no se sap quina) i preguem perquè, al cap de catorze dies comptats des de Nadal, els índexs de contagi de covid no estiguin enfilats i hàgim de tornar a recloure'ns i fer bondat. Malgrat tot, alguns valents encara gosen dir que es farà fotre la bombolla a l'hora dels àpats copiosos de les festes. Negacionisme? No, idiotesa pura.

Després d'aquest estranyíssim any 2020, en què hem estat asseguts més que mai al sofà de casa, queden un parell de coses clares. La primera, la mala combinació entre política i ciència a l'hora de mesurar els impactes econòmics d'un virus. La segona, que tenim els dirigents i la classe política que ens mereixem per ser tan poca-soltes i no entendre que la gran majoria confonen ser un servidor públic (més o menys patriòtic) amb passar per caixa i, sobretot, mantenir la poltroneta tot nedant i guardant la roba. Quan les morts serveixen d'arma electoral (per terrorisme o per pandèmia) tot plegat es torna pornogràfic.

Un altre mes que s'acaba
sense la normalitat
que voldríem veure un dia
i que mai no ens ha arribat.

Mentrestant amb paciència
subsistim amb la covid
que ens estreny i que ens escanya
però no tant com fa Madrid.

Ara només ens faltava
que ens vingués a dar lliçons
una tal Díaz Ayuso
perquè siguem bons minyons.

No sols se'ns pixa a la boca
sinó que diu, ai Senyor!,
que en Sánchez, ves qui ho diria
vol pagar la corrupció (?),

«la fiesta i la corruptela»,
amb aquests termes ho diu,
del grup independentista
que amb enganys el té captiu.

I per postres, ves, una altra
tarambana del PP,
vull dir l'Esperanza Aguirre,
s'ha apuntat a fer merder

dient que els presos polítics
estan més que bé allà on són,
a la presó, on voldria
el president Puigdemont.

Diu que són com els etarres,
que no demanen perdó,
depravats i males bèsties
com pot ser un violador.

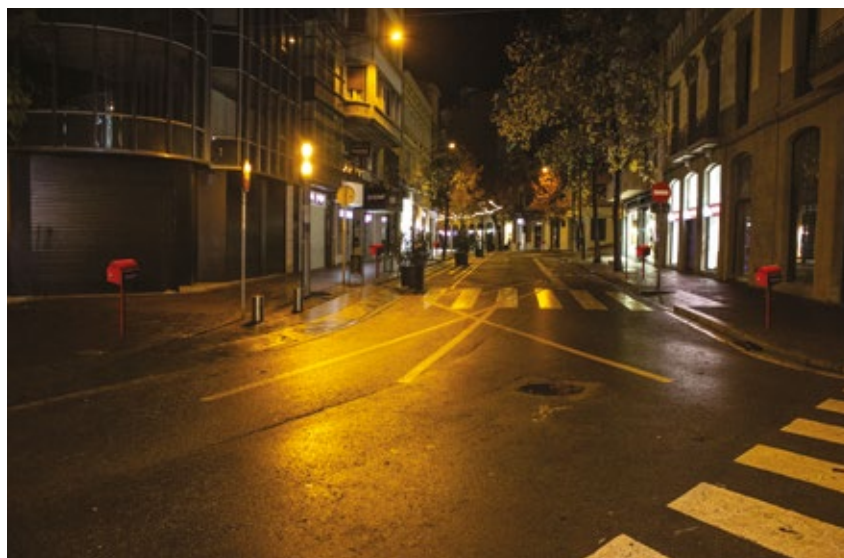
Ja veieu, doncs, com desbarren
les senyores que us he dit,
que amb en González i en Guerra
semblen del mateix partit.

Són com els d'extrema dreta:
ens volen amb el cap cot.
I és que «esos catalanes»
tenim la culpa de tot.

Les esferes madrilenyes
ja veieu que ho tenen clar:
som el comodí que tenen
quan no saben com jugar.

Que si dretes, que si esquerres?
Sempre el mateix tarannà.
Els espanyols tots s'assemblen.
Bé que ho deia Josep Pla.

EL 'PUTO' BLACK FRIDAY

«**Q**ui m'ho hauria dit a mi, durant el Black Friday de 2015, que la compra compulsiva d'aquella andròmina que peixia iogurts seria l'inici del meu declivi empresarial». Va estirar la cadena per donar un aire dramàtic a les seves paraules, mentre s'eixugava les llàgrimes amb paper higiènic. Ell estava assegut en una tassa de vàter del menjador. Em va mirar amb els braços oberts com demanant una resposta. Em vaig aixecar de la tassa del vàter, i m'hi vaig apropar, em vaig asseure a un vàter més proper al seu i li vaig agafar la mà per donar-li suport. «Disculpa, en aquest millor que no t'hi asseguis, el faig servir de rentadora i és delicat... i en aquest tampoc! És japonès, té assecador i em va prou bé per assecar la roba i cuinar. Menys quan venen convidats i el fan servir per error. Mai no penso a penjar cartells... jo ja sé quin ús té cada un. Per cert, vols un cafè?».

El suposat menjador on conversàvem era ple de vàters i bidets, i de tant en tant també et podies topar amb una banyera. Era un indret curiós. Fins feia relativament poc era la famosa botiga de banys manresana L'escombreta feliç, propietat de Martí Popescul Jubany, que s'havia adequat a la crisi del petit comerç transformant el negoci en el seu habitatge. Dorm a la banyera principal i es reuneix amb els amics per veure el magnífic joc del Barça

asseguts encertadament en vàters. La seva dona el va deixar. És dissenyadora d'interiors i s'avergonyia de la decoració «de merda», especialment el dia de Nadal, on l'excés de menjar generava situacions incòmodes entre els familiars. El Martí fa xerrades al menjador de casa per advertir dels perills del consumisme salvatge. «Ara tothom compra amb quatre clics i t'ho porten a casa. Això fa que els carrers tinguin menys vida que mai. Aquest és el confinament que nosaltres teníem opció d'evitar, però que tots vam acceptar comprant pels putos Black Fridays. El model de la ganga única i irresistible beneficia les grans companyies, amb horaris ininterromputs i salaris precaris. Desajusta els cicles del petit comerç i esmicola les nostres possibilitats de subsistència. És un model totalment oposat al consum conscient, que mesura l'impacte social i mediambiental de cada compra». Va tibar la cadena...

El consumisme desmesurat va portar a un Black Friday 2022 on el terme *ne-gre* feia referència a la manca de llums als carrers. Desenes de comerços tancats, transformats en habitatges sense aparadors, per sort o per desgràcia dels voyeurs. Els nous edificis que es construeixen ja no contempen la planta baixa com un local comercial. No és rendible. Ara, les plantes baixes, en la majoria de casos, són habitatges foscos.

L'ORGUE NO ESTÀ D'ORGUES

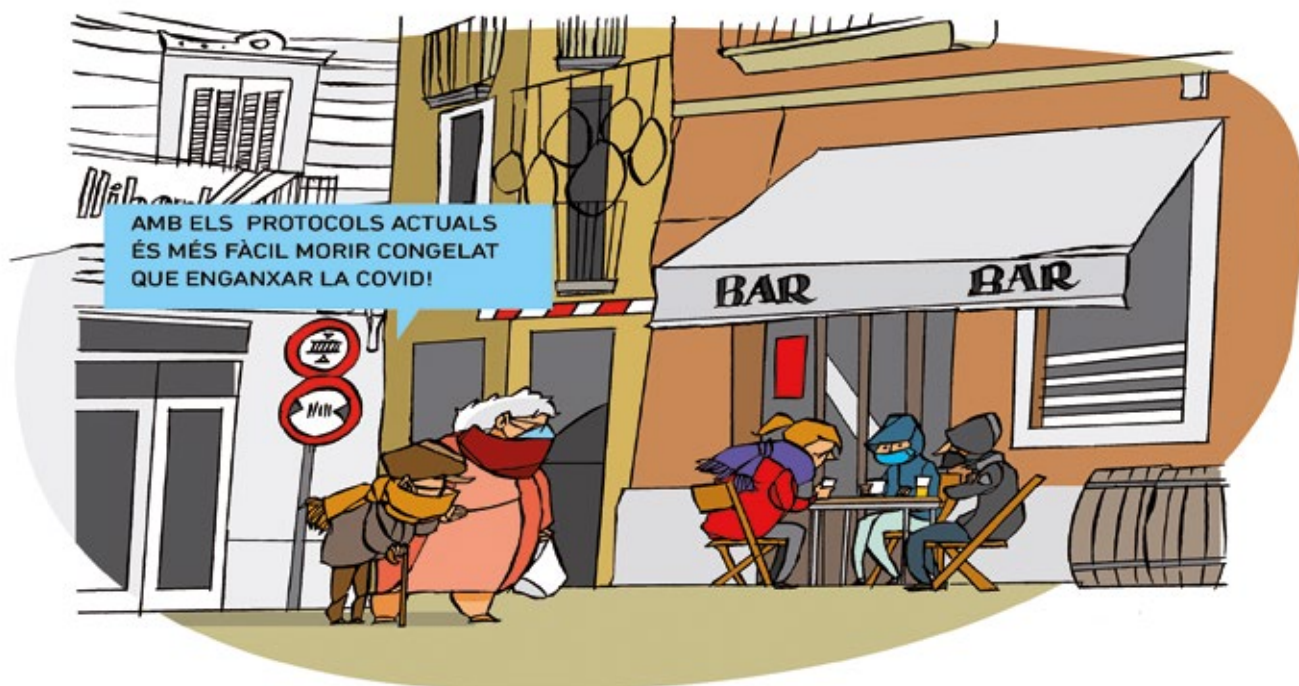
L'orgue de la Seu se'ns ha fet vell, si bé l'any 1957, quan va ser comprat a l'Abadia de Montserrat en substitució de l'orgue originari, ja ho era, de vell. D'aleshores ençà, l'instrument ha patit diverses intervencions, però ja se sap: «cassola vella, bony o forat». Segons els restauradors, per rehabilitar-lo com déu mana caldria una inversió d'uns quants milers d'euros. Per això la comissió impulsora del projecte acaba d'endegar una campanya de mecenatge, adreçada a empreses i particulars. Llàstima que la situació actual no sigui la mateixa de fa cent anys, quan a canvi d'un donatiu podies comprar uns pams de cel. Ara, a canvi de cent euros pots apadrinar un tub petit, o un registre, per dos mil.

Si tu vols, té l'atractiu que, una vegada hi hagi l'orgue reparat, pots explicar als nets que aquell si bemoll sona tan bé perquè tu l'has pagat. Però un cop a l'altre barri, en tiraràs un bon tros a l'olla, del si bemoll o del fa sostingut! D'altra banda, es preveu que la intervenció es perllongui més enllà d'un any, temps durant el qual –i per suplir l'absència de l'orgue– es podria optar per adquirir una Alexa, aquella mena d'altaveu intel·ligent que, amb la paciència i l'eficàcia d'una majordoma, et complau en gairebé tot el que li demanes. Tant pot oferir-te una fuga de Bach com el Rèquiem de Mozart o el Virolai. I posats a fer, t'estalvia l'organista, la capella de música i qui et llegeixi les lectures cada diumenge.

TANTA ROBA I TAN POC SABÓ

JAUME GUBIANAS

COMISSÀRIA MANRESA

Hi ha coses que ja estan pronosticades: la nova comissària dels Mossos a la Regió Central es diu Manresa! Tot i el cognom lligat al topònim, però, va néixer a Barcelona. Per primera vegada, una dona en serà la màxima responsable i ens alegrem de ser pioners en paritat i trencament del *sostre de vidre*. Cristina Manresa va ingressar al cos el 1991 i és diplomada en Criminologia i llicenciada en Història de l'Art. A part d'una dilatada trajectòria com a agent, la comissària va cursar un postgrau de Direcció i Gestió de la Seguretat Pública i acredita formació en lideratge per a directius d'ESADE. Preparació màxima. El nomenament ha arribat arran de la restitució del major Josep Lluís Traperó al capdavant dels Mossos d'Esquadra. Manresa relleva en el càrrec Josep Lluís Rossell, màxim responsable de la regió central des del 2019.

MUR DE LES LAMENTACIONS

Primer van ser les franquícies dels cursos d'idiomes pagats per avançat i, recentment, han aparegut els tancaments sobtats per fallida de les clíniques dentals. A Manresa, Dentix, amb establiment en plena plaça de Sant Domènec ha deixat penjada molta gent. Fins i tot el programa de les tardes a TV3, *Tot es mou*, va connectar amb una concentració d'afectats a la ciutat. Segons el Col·lectiu Ronda, que agrupa advocats especialitzats, precisament, en demandes col·lectives, hi ha més de 100.000 persones afec-

tades a tot l'estat, corresponents a les 300 clíniques que, com a Manresa, han abaixat la persiana deixant pacients amb tractaments a mig fer o amb intervencions pagades a la bestreta. Com veieu en la fotografia que m'ha facilitat un veí, les finestres del local que ocupava Dentix s'han convertit en un mur de les lamentacions.

NO SANTIFIQUEN LES FESTES

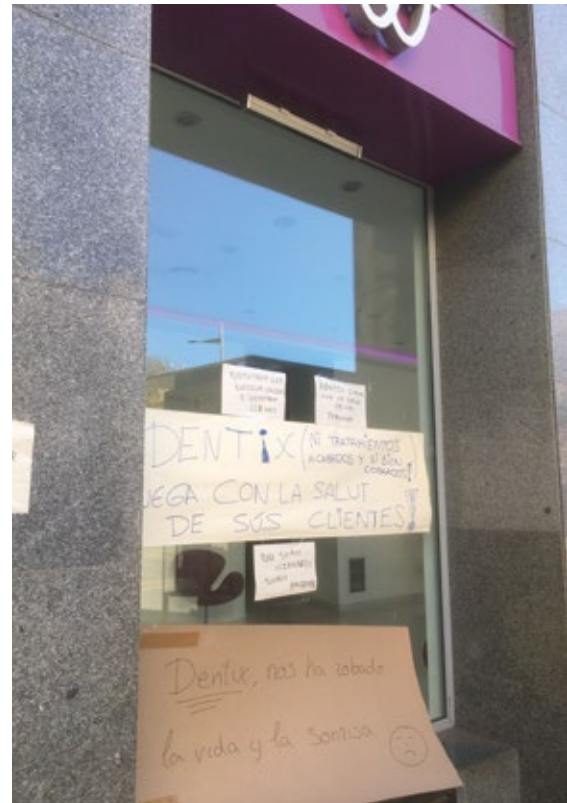
Segueixo amb temes de fe. Tot i l'escripulositat i ortodòxia de la qual fan gala els membres de l'Institut del Verbo Encarnado, *encarnats* ara a l'antiga església dels Frares, a la plaça de Valldaura, una perspicaç lectora m'envia una fotografia –gairebé *robada*, com dirien en l'àmbit de la premsa rosa– del darrer diumenge de novembre, davant de la porta d'entrada del temple. El cas és que, mentre a dins s'hi deia missa, com veieu a la instantània, un pintor anava fent anar el rodet al vestíbul. En aquest cas, em queda claríssim l'incompliment del manament de *santificar les festes*. Si, fins i tot, Déu va deixar el diumenge per descansar... I no vull ni pensar que aquest pintor, presumptament, està treballant fora d'hores i en negre. Pecat capital!

MÉS INCIVISMNE

Continuant amb els càstigs divins, el cartell que reproduïm i que parla per si mateix està penjat en un arbre, a l'inici del parc fluvial, just davant del cementiri. Ja em queda clar que, amb la necessitat que té el personal d'estirar les cames sense sortir del municipi, s'ha incrementat el trànsit per l'anella verda manresana. Ara bé, caldria recordar que la zona no és un parc d'atraccions, un berenador per a saraus i, encara menys, un abocador de deixalles.

NO TOT VA MALAMENT

Just al contrari de l'excés de zel que han mostrat els clients de la cadena catalana de menjar ràpid Viena, que omplen fins a vessar les papereres de l'exterior

de l'establiment ubicat al sector del Trullols. En aquest cas, des de la reobertura de la restauració, podeu intuir que la crisi sanitària i econòmica no ha estat un obstacle per continuar fent calaix.

LA TANGUISTA GLÒRIA BALLÚS

Per poc que se la conegui, tothom sap que la manresana Glòria Ballús no té els aires de balladora de tangos. I, amb tot, les seves perseverants recerques musicològiques, multiplicades d'ençà que es va jubilar com a cap de protocol municipal, l'han dut a presentar un treball sobre Manuel Jovés, tanguista,

compositor que va acabar els seus dies a Buenos Aires. Més enllà del seu pas per l'Orfeó, la coral del Pont de Vilomara o el cor Sant Jordi, Jovés va esdevenir un prolífic autor de tangos i la Glòria en reivindica la virtuositat i trajectòria. N'havia de parlar a Manlleu, al Museu del Ter, però el confinament per la covid ho va impedir. Encara s'hi aficionarà la Ballús, a la ballaruga! Ara, el que no sé és si tindrà temps de fer classes, perquè no para. El 14 de desembre, a l'Espai Plana de l'Om, presentarà el seu treball, guanyador del Premi Pare Ignasi Puig i Simon 2017: *La música de l'entorn de Sant Ignasi de Loiola i de la Companyia de Jesús a la ciutat de Manresa*. Al tema del treball, comparat amb el tango, com dirien els modernets, li falta flow.

EIXAMPLANT LA BASE CULTURAL

Més guardons. Un de ben important és el Premi Bages de Cultura, que atorga Òmnium Bages-Moianès. Aquest any ha recaigut en l'enòleg Joan Soler i es lliurarà el 9 de desembre a la Plana de l'Om. Interessant el reconeixement, com, al seu dia, va ser el de Pep Guardiola o l'any passat en la dissenyadora Miriam Ponsa, perquè abasta un espectre ben ampli del fet cultural. Per primera vegada, el guardó entra en un camp com el de la viticultura, lligat a la terra, les tradicions i les persones.

PORTADA DE JAUME GUBIANAS

Els lectors del **Pou** han de saber que escollir una portada cada mes, a tota pàgina, i relacionada amb el tema central, sovint, és complicat. I això que el nostre fotògraf Francesc Rubí hi té traça i aconsegueix treure bons retrats i estampes de postal. Ara bé, en temàtiques com les d'aquest número, un collage de biografies, o es tira muntatges i Photoshop o bé, es recorre a un artista. I, que sigui per molts anys, la publicació compta amb un il·lustrador de primera, el Jaume Gubianas, que

ha fet un vestit a mida, una veritable obra d'art com a coberta d'aquest número 370. És un privilegi tenir-lo com a col·laborador.

ELISENDA BERTRAN CORRETJA, DES DE MONTCADA AMB AMOR

La recordeu passejant per Manresa, o potser a punt d'entrar al Kursaal? Circula tothora motoritzada i té apamades totes les voreres de la ciutat. És l'Elisenda Bertran i Corretja. Nascuda a Montcada l'any 1959, al barri de la Font pudenta. Un entorn popular, de fàbrica i nouvinguts, en una escola pública on calia dur la cadira de casa i tothom parlava en castellà. I és allà on creix la nostra Elisenda de Montcada, un nom a mida, orgull dels pares, amb el seu germà Xavier. Tímida com era, desplega les ales dins l'escoltisme, on farà tot el recorregut fins a ser cap perquè ja ha descobert que li agrada la canalla. Per això, després de l'institut, decidirà estudiar Magisteri. I és aleshores –aquells camins inescrutables!– que farà coneixença de la colla de Manresa. De quan a Manresa es feia primer de magisteri, però els altres dos cursos calia seguir-los al Vallès. «Em vaig avenir molt, amb aquella colla: la Cecília Comas, l'Ester Peremiquel, la Carme Borrell o el Benjamí Oller». I una cosa va portar l'altra: l'Elisenda coneix en Marcel Gros i, per a aquell jove comediant, comença a visitar-nos fins que es casen pel civil, a Cerdanyola. Té 22 anys, i és per amor que s'instal·la a Manresa. «I mira que em va costar que m'agradés la ciutat. Em va costar deu anys...». Són, també, els primers temps de fer de mestra, i després de passar per Sabadell, arriba al Xup, amb alguns companys funestos que gairebé li fan avorrir l'ofici! Per sort, l'any següent troba plaça a l'escola del Carme, on les coses funcionen de forma molt diferent i li tornen la confiança en l'educació. I també té l'oportunitat d'inaugurar l'escola Collbaix, al mateix

Sant Joan de Vilatorrada, amb un claustre molt ben avingut, del qual guarda un record molt especial pel Florenci Codina. Entremig ha nascut el seu fill Pau. Ho recorda com una delícia, els millors anys i els millors companys, quan setembre significava el goig de tornar a classe! Fins que una hèrnia medullar li canviarà la vida: de primer una operació als 45 anys de la qual s'havia de recuperar en un mes. Però va anar esgotant tots els terminis. I finalment va haver de plegar de l'escola. Resolutiva, canvia de feina per continuar treballant, però la malaltia avança. Cinc anys després, una segona operació la deixa en cadira de rodes. A l'institut Guttman no li donen gaires esperances però, sorprenentment, recuperarà una petita part d'autonomia... que desgraciadament anirà perdent quan, un any més tard, li detecten una altra malaltia medullar. Conscient de la nova realitat, no s'arronsa: adapta el pis, i aprèn a moure's per la ciutat, i a la fi acobla cadira i moto per poder anar amunt i avall, perquè a l'Elisenda sempre li ha agradat de conèixer gent i sortir de casa. Independentista per herència familiar, associada a l'Òmnium i a l'ANC, defensarà sempre cultura i llengua dels Països Catalans. I agraeix i valora per sobre de tot l'amistat de totes les persones que l'envolten, que són moltíssimes. I tan bé es troba aquí que fins i tot hi ha dut els pares, en Joan i la Maria, ara que tots dos són entrats a la norantena. Això sí, considera que Manresa l'hauríem d'arreglar una mica més, que són un rotllo totes les voreres malmeses i que –ho ha de dir!– a Montcada tots els passos zebra ja són elevats. Sap de què parla, i caldria escoltar-la, sí.

SORTEIG LA GROSSA DE CAP D'ANY

31 DESEMBRE

Torna La Grossa. Torna l'alegria.

Que ens feia molta falta.

1r PREMI PER BITLLET DE 10€

200.000€

 **Loteries de
Catalunya**
Tria-les. Tots hi guanyem

Trucant al 010 millor

Concertar amb el 010
la recollida d'un voluminós
manté el carrer net

Ajuntament
de Manresa

MANRESA
Cor de Catalunya

Una
Manresa
millor